

IES San Clemente

**Programación Didáctica
2022-23**

Historia da Arte

2º de Bacharelato

Fernando Lojo Piñeiro

ÍNDICE

1.Introdución.....	3
2.Objectivos.....	5
3.Contidos	7
4.Contribución ao desenvolvemento das competencias clave (CC).....	12
5. Temporalización.....	14
6. Estándares de aprendizaxe. Temporalización, mínimos, procedementos e instrumentos e relación con outros elementos da programación	15
7. Criterios de avaliación xerais.....	49
- 7.1. Criterios de Cualificación.....	52
- 7.2. Criterios de promoción	53
8.Liñas metodolóxicas xerais	56
9.Medidas de atención á diversidade.....	57
10. Materiais e recursos didácticos.....	59
11. Temas transversais.....	60
12.Actividades complementarias e extraescolares.....	63
13.Indicadores e logro e mecanismos de revisión/avaliación da programación didáctica ..	64

1. Introducción

LOCALIZACIÓN E HISTORIA DO IES SAN CLEMENTE

O IES San Clemente está situado no centro do casco histórico da cidade de Santiago de Compostela, entre o paseo da Alameda e a Catedral, na Rúa de San Clemente, s/n, 15705. A localización estratéxica da cidade con respecto á xeografía galega, facilita o acceso desde diferentes puntos de Galicia do alumnado matriculado no conxunto da Comunidade Autónoma.

Tal e como se recolle na web do centro, a historia do IES San Clemente remóntase ao ano 1948, cando unha viúva compostelá doa uns terreos situados no campo de San Clemente á Igrexa, coa finalidade de que neles se construíse un centro para acoller os nenos pobres da cidade e proporcionarlles uns coñecementos profesionais que lles permitisen no futuro desempeñar un oficio. A doazón realizouse por motivos píos e a Igrexa tutelou o desenvolvemento das obras de edificación a través de D. Fernando Quiroga Palacios.

Aínda que o edificio puido estar rematado antes, as súas actividades non comezaron ata o ano 1953 que coincide co momento en que o Papa Pío XII designa cardeal a Don Fernando Quiroga Palacios. A historia vén demostrar que o centro sempre estivo vinculado a ensinanzas profesionais: foi escola de traballo, escola de artes, escola de mestría industrial, centro de formación profesional; non foi ata a última década do século XX cando, coa reforma educativa formulada na LOXSE, pasou a denominarse IES e, xa no século XXI, se introduciron as ensinanzas non estritamente profesionais.

O edificio forma parte, estrutural e arquitectonicamente, do conxunto histórico da cidade. Está distribuído en tres plantas e un soto; posúe seis aulas de informática, cinco aulas para ESA e BAC (adultos), unha sala de usos múltiples (vídeo, conferencias, etc.), unha biblioteca e outras dependencias dedicadas á administración e servizos.

O centro sempre foi de titularidade pública e, polo tanto, depende da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia.

CONTEXTO EDUCATIVO

A educación a distancia esixe un dobre esforzo do alumnado, un rápido desenvolvemento da competencia de aprender a aprender, xa que o material vaise subindo á plataforma dixital (<http://aulavirtual.iessanclemente.net/aulavirtual.aspx>) de xeito paulatino co obxectivo de que vaia traballando os contidos propostos segundo a temporalización establecida, e unha competencia nas novas tecnoloxías obrigados polo uso de dita plataforma.

As vantaxes deste tipo de ensino non presencial para aqueles alumnos que están traballando ou non poden asistir a un centro de educación para adultos radican na flexibilidade para entrar na plataforma e a disposición de todos os materiais necesarios para unha aprendizaxe adecuada das materias; engádense a estes materiais presentes na plataforma, as titorías presenciais e multimedia, as cales pretenden servir de apoio constante ao alumnado ao longo de todo o curso, de xeito que, axudado polo profesorado titor, poda acadar con éxito unha avaliación positiva.

A programación que a continuación presentamos, está pensada para a materia optativa Historia da Arte, ofertada no 2º curso do bacharelato segundo a estrutura desta etapa educativa establecida na LOMCE.

Este curso 2022/2023 será o derradeiro da LOMCE en 2º de Bacharelato, polo que nos atopamos nun momento de transición. Deberemos procurar estar atentos ás novidades que se vaian producindo ao longo deste curso e incorporar paseniñamente os cambios a nivel curricular. Deberemos, tamén, estar pendentes ao longo do curso, dos pasos que a administración vaia dando á hora de configurar as novas probas das ABAU, de cara a preparar ao noso alumnado na superación desta proba transcendental que posibilita o acceso á ensinanza superior.

Para a concreción do currículo desta materia, deberemos ter en conta o Decreto 86/2015, do 25 de Xuño, polo que se establece a estrutura da ensinanza secundaria obrigatoria e do Bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia. Esta nova normativa de aplicación neste ano 2017/2018 no curso 2º de Bacharelato, ven substituír ao Decreto 126/2008 do 19 de Xuño.

Ademais, debemos ter en conta a especificidade da ensinanza para a cal programamos. Trátase dun sistema a distancia en liña, onde a maior parte da interacción co alumnado se fai a través da aula virtual. Así pois, temos que ter en conta uns cantos aspectos de interese nesta programación:

- A referencia en canto a contidos será a da Guía do alumnado que pode consultarse na **Aula Virtual**
- A proposta para a superación da materia pasará por uns **estándares mínimos** a superar, relacionados á súa vez coas **competencias clave** e os **criterios de avaliación**.
- Así mesmo é preciso aclarar que será necesario **superar todas e cada una das probas** que se fagan ao longo do curso para poder obter un resultado positivo ao remate do curso.
- Nunha materia como a que nos ocupa é imprescindible **aprender a mirar**, por iso recalcamos na introdución da Guía do alumnado a necesidade de visualizar as láminas que se aconsellan na Guía.
- Os procedementos e instrumentos de avaliación estarán en relación coa corrección das probas escritas oficiais, xa que ao ser unha modalidade a distancia, este é o único instrumento que recolle o Centro de cara á configuración da nota do alumnado.

Así pois, e como dicimos, esta modalidade de estudos supón certas peculiaridades que condicionan o desenvolvemento de tódolos elementos da programación, especialmente en materia de competencias clave e temas transversais. Non por isto consideramos que deban deixar de tratarse. É por iso, que nos apartados correspondentes desta programación, establecemos unhas cantas liñas metodolóxicas de cara ao tratamento deste elementos do currículo que poden supor unha maior dificultade á hora de aplicalos nun contexto de educación a distancia.

2. Obxectivos

O Decreto curricular de referencia para a nosa programación, Decreto 86/2015, do 29 de Xuño, non fixa uns obxectivos concretos e específicos para esta materia. O que non quere dicir que estes non existan nin sexan necesarios e fundamentais na nosa programación.

A materia de Historia da Arte, en canto integrada na etapa postobrigatoria de Bacharelato, debe contribuír tamén á consecución dos **obxectivos xerais de etapa** fixados polo Decreto Curricular de referencia:

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.*
- b) Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.*
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.*
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.*
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.*
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.*
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.*
- h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.*
- i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.*
- l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.*
- m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.*
- n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.*

ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.

o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

Ademais destes obxectivos xerais a cuxa consecución deberá contribuír esta materia, detallamos a continuación unha serie de obxectivos específicos da materia relacionados cos contidos:

1. Comprender e valorar as diferenzas na concepción da arte no tempo e no espazo, mediante a observación e o estudio de obras diversas
2. Estudar as obras de Arte mediante a aplicación dun método de análise e interpretación dos diferentes elementos dos que constan.
3. Recoñecer e caracterizar, situándoas no tempo, as manifestacións artísticas máis destacadas dos principais estilos e artistas da arte occidental, con especial atención a Galicia, valorando a súa influencia ou pervivencia en etapas posteriores.
4. Contribuír de forma activa á conservación do patrimonio cultural, valorándoo como fonte de riqueza e legado que debe de ser transmitido ás futuras xeracións, rexeitando aqueles comportamentos que o deteriorenen.
5. Establecer valoracións propias e críticas sobre diferentes obras de arte , empregando con rigor e precisión a terminoloxía específica precisa, axudando desta forma a desenvolver o gusto persoal e o goce estético.
6. Valorar e comprender os momentos específicos nos que xorden correntes artísticas que loitaron contra as discriminacións que producen opresión e inxustizas, comprometéndose na defensa dos dereitos humanos e na igualdade de xénero.
7. Aportar o coñecemento da perspectiva de xénero na arte, a participación da metade da humanidade, non só como suxeito paciente das manifestacións artísticas, senón coma suxeitos activos das mesmas.

3. Contidos

Contidos			Referencia no Decreto 86/2015
1ª avaliación	A arte da antigüidade clásica. Grecia e Roma.	Grecia, creadora da linguaxe clásica: principais manifestacións.	B1.1.
		A función social da arte en Grecia.	B1.2.
		Comentario de obras de arte: Grecia.	B1.3.
		Visión do clasicismo en Roma. A arte na Hispania romana e na Gallaecia.	B1.4.
		Función social da arte en Roma.	B1.5.
		Comentario de obras de arte: Roma.	B1.6.
		Conservación do patrimonio: arte grecorromana.	B1.8.
		Vocabulario artístico.	B7.1.
	A arte paleocristiá, bizantina, prerrománica e islámica.	Achega cristiá na arquitectura e na iconografía.	B2.1.
		Arte bizantina.	B2.2.
		Comentario de obras de arte bizantina	B2.3.
		Arte prerrománica.	B2.4.
		O peculiar desenvolvemento artístico da Península Ibérica. Arte hispanomusulmá.	B2.11.
		Comentario de obras de arte medieval española.	B2.12.
		Conservación do patrimonio: arte medieval.	B2.14.
		Vocabulario artístico.	B7.1.
	A arte románica.	Configuración e desenvolvemento da arte románica. Igrexas e mosteiros. Iconografía románica.	B2.5.

Contidos			Referencia no Decreto 86/2015
		Función social da arte románica.	B2.6.
		Comentario de obras de arte románica.	B2.7.
		O peculiar desenvolvemento artístico da Península Ibérica. O Románico no Camiño de Santiago	B2.11.
		Comentario de obras de arte medieval española.	B2.12.
		Conservación do patrimonio: arte medieval.	B2.14.
		Vocabulario artístico.	B7.1.
	A arte gótica.	Achega do Gótico: expresión dunha cultura urbana. A catedral e a arquitectura civil. Modalidades escultóricas. Pintura italiana e flamenca, orixe da pintura moderna.	B2.8.
		Función social da arte gótica.	B2.9.
		Comentario de obras de arte gótica.	B2.10.
		O peculiar desenvolvemento artístico da Península Ibérica. O Gótico e a súa longa duración.	B2.11.
		Comentario de obras de arte medieval española.	B2.12.
		Conservación do patrimonio: arte medieval.	B2.14.
		Vocabulario artístico.	B7.1.
2ª avaliación	O Renacemento.	Renacemento. Patróns e artistas. Orixe e desenvolvemento da nova linguaxe en arquitectura, escultura e pintura. Achegas de grandes artistas do Renacemento italiano.	B3.1.
		Función social da arte no Renacemento	B3.2.
		Comentario de obras de arte: arte do Renacemento	B3.3.

Contidos			Referencia no Decreto 86/2015
		Vocabulario artístico.	B7.1.
	O Renacemento en Europa e España.	Comentario de obras de arte: arte do Renacemento	B3.3.
		A recepción da estética renacentista na Península Ibérica.	B3.4.
		Comentario de obras de arte: arte española do Renacemento.	B3.5.
		Vocabulario artístico.	B7.1.
	O Barroco.	Unidade e diversidade do Barroco. Linguaxe artística ao servizo do poder civil e eclesiástico. Urbanismo barroco. Igrexas e pazos. Principais tendencias.	B3.6.
		Función social da arte no Barroco.	B3.7.
		Comentario de obras de arte: arte do Barroco.	B3.8.
		Barroco hispánico. Urbanismo e arquitectura. Imaxinaría barroca. Achea da pintura española: grandes figuras do Século de Ouro.	B3.9.
		Comentario de obras de arte: arte española do Barroco.	B3.10.
		Vocabulario artístico.	B7.1.
	A arte ao final do Antigo Réxime. Rococó e Neoclasicismo. a pintura de Francisco de Goya.	Século XVIII. Mantemento do Barroco. Refinamento rococó. Neoclasicismo e Romanticismo.	B3.11.
		Comentario de obras de arte: arte do século XVIII	B3.12.
		Conservación do patrimonio: arte moderna.	B3.14.
		A figura de Goya.	B4.1.
		Comentario de obras de arte: Goya.	B4.2.
		Vocabulario artístico.	B7.1.

Contidos			Referencia no Decreto 86/2015
3ª avaliación	A arte do século XIX	A Revolución Industrial e o impacto dos novos materiais na arquitectura. Do Historicismo ao Modernismo. A Escola de Chicago. Nacemento do urbanismo moderno.	B4.3.
		Comentario de obras de arte: arquitectura do século XIX.	B4.4.
		Evolución da pintura: Romanticismo, Realismo, Impresionismo e Simbolismo. Os postimpresionistas, xerme das vangardas pictóricas do século XX.	B4.5.
		Función social da arte no século XIX.	B4.6.
		Comentario de obras de arte: o século XIX.	B4.7.
		Escultura: mantemento do clasicismo. Rodin.	B4.8.
		Comentario de obras de arte: século XIX.	B4.9.
		Conservación do patrimonio: arte do século XIX.	B4.11.
		Vocabulario artístico.	B7.1.
	A ruptura da tradición: a arte na primeira metade do século XX.	O fenómeno das vangardas nas artes plásticas: Fauvismo, Cubismo, Futurismo, Expresionismo, pintura abstracta, Dadaísmo e Surrealismo.	B5.1.
		Comentario de obras de arte: a plástica na primeira metade do século XX.	B5.2.
		Renovación da linguaxe arquitectónica: o funcionalismo do Movemento Moderno e a arquitectura orgánica	B5.3.
		Comentario de obras de arte: arquitectura da primeira metade do século XX.	B5.4.

Contidos			Referencia no Decreto 86/2015
		Conservación do patrimonio: arte do século XX.	B5.6.
		Vocabulario artístico.	B7.1.
	A arte no noso tempo: universalización da arte	Predominio do Movemento Moderno ou Estilo Internacional en arquitectura. A arquitectura á marxe do estilo internacional: High Tech, arquitectura Posmoderna e Deconstrución.	B6.1.
		Comentario de obras de arte: arquitectura desde a segunda metade do século XX.	B6.2.
		Artes plásticas: das segundas vangardas á posmodernidade.	B6.3.
		Comentario de obras de arte: a arte desde a segunda metade do século XX.	B6.4.
		Vocabulario artístico.	B7.1.
	O patrimonio artístico e a súa conservación. A arte e a cultura visual de masas. Tendencias actuais en Galicia.	Novos sistemas visuais: fotografía, cine e televisión, cartelismo e cómic. Combinación de linguaxes expresivas.	B6.5.
		Impacto das novas tecnoloxías na difusión e na creación artística.	B6.6.
		Arte e cultura visual de masas.	B6.7.
		O patrimonio artístico como riqueza cultural. A preocupación pola súa conservación. A UNESCO.	B6.8.
		Vocabulario artístico.	B7.1.

4. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave (CC)

A LOMCE, fixa tamén para a etapa do Bacharelato, unha serie de competencias clave que o alumno/a debe seguir traballando logo do seu paso pola educación secundaria obrigatoria, a fin de acadar a súa plena consecución. Polo tanto, consideramos preciso o seu reforzo a fin de afondar neste obxectivo.

Posto que estamos a falar dunha modalidade de educación a distancia, o traballo destas competencias, vai supor a adopción de metodoloxías novidosas e orixinais que posibiliten ao alumnado a súa plena capacitación. A continuación expóñense unhas liñas de traballo en cada unha das competencias. Para posteriormente, no apartado seguinte, relacionar estas competencias con cada un dos estándares das unidades didácticas.

1. Comunicación lingüística (CCL). Traballarase a través do tratamento de fontes bibliográficas presentes na biblioteca do centro, en Internet, revistas ou xornais. Así mesmo, traballando a correcta estruturación sintáctica e a corrección ortográfica nos comentarios de láminas artísticas. Utilización de Textos que aporten sentido aos diferentes estilos artísticos (Dez libros de arquitectura de Vitrubio/ Surrealismo, André Breton ...) Definir termos artísticos. Expresar correctamente, de forma oral e escrita, ideas propias e relacionadas co coñecemento da Historia da Arte

2. Matemática e ciencia e tecnoloxía (CMCCT). Mediante a análise e comentario de obras de arte configuradas en base a criterios matemáticos. Obras arquitectónicas, escultóricas e pictóricas onde a linguaxe matemática xogue un papel fundamental. Estudando conceptos como: proporcionalidade, canon, relación entre as partes e o todo, correccións ópticas e matemáticas, cadros divididos en retículas e formas xeométricas.

3. Dixital (CD). Especialmente presente nesta modalidade de educación a distancia, xa que practicamente todo o traballo diario e a interacción alumnos/profesor, realízase a través da aula virtual. O manexo correcto e fluído desta ferramenta, requirirá dunha supervisión e asesoramento continuo por parte do profesor/titor. Traballaremos diariamente cos recursos informáticos e audiovisuais da propia aula virtual e outras TICs presentes no centro.

4. Aprender a aprender (CAA). Traballaremos esta competencia mediante a síntese de datos a través da elaboración de cadros resumo, táboas, esquemas conceptuais ou liñas de tempo. Procuraremos especialmente a formación crítica á hora de realizar unha busca selectiva de información na rede.

5. Sociais e cívicas(CSC). Relacionaranse os contidos da materia con acontecementos ou fenómenos relevantes e identificables da realidade cotiá. A importancia do mantemento e conservación do patrimonio artístico-cultural e as súas funcións sociais. Tamén realizaremos reflexións e xuízos razoados ou debates sobre feitos que se poden incluír no campo de estudo da arte (concepción da arte nun momento histórico, novas formas de arte, piratería e dereitos de autor...)

6. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSEE). Apóstase polo desenvolvemento autónomo e independente do alumnado a partir do manexo da súa propia capacidade de aprendizaxe a través da aula virtual. Xerando pautas de responsabilidade e autocontrol do seu propio proceso de aprendizaxe. Favorecerase así mesmo, o desenvolvemento de experiencias innovadoras a través dos recursos de interacción e comunicación que posibilita a aula virtual do centro.

7. Conciencia e expresións culturais (CCEC). Especialmente presente nesta materia. Traballaremos as concepcións artísticas de cada momento histórico así como a actual visión que existe nunha ou outra sociedade sobre os artistas e a arte en xeral. Prestaremos tamén unha especial atención ao caso galego, reflexionando sobre o panorama artístico e actualidade da arte en Galicia.

5. Temporalización

A secuencia de contidos organízase en 12 unidades didácticas que dividiremos de xeito equilibrado ao longo do curso. A temporalización establécese da seguinte maneira:

- Primeiro trimestre: Temas 1, 2, 3 e 4
- Segundo trimestre: Temas 5, 6, 7 e 8
- Terceiro trimestre: Temas 9, 10, 11 e 12

1ª Avaliación	1ª Quincena	A arte da antigüidade clásica. Grecia e Roma
	2ª Quincena	A arte paleocristiá, bizantina, prerrománica e islámica
	3ª Quincena	A Arte Románica
	4ª Quincena	A Arte Gótica
2ª Avaliación	1ª Quincena	O Renacemento
	2ª Quincena	O Renacemento en España e Europa
	3ª Quincena	O Barroco
	4ª Quincena	A arte ao final do Antigo Réxime. Rococó e Neoclasicismo. a pintura de Francisco de Goya.
3ª Avaliación	1ª Quincena	A Arte do século XIX
	2ª Quincena	A ruptura da tradición: a arte na primeira metade do século XX.
	3ª Quincena	A arte no noso tempo: universalización da arte
	4ª Quincena	O patrimonio artístico e a súa conservación. A arte e a cultura visual de masas. Tendencias actuais en Galicia.

6. Estándares de aprendizaxe. Temporalización, mínimos esixibles, procedementos e instrumentos e relación con outros elementos da programación

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque 1. Raíces da arte europea: o legado da arte clásica					
1	1	B1.1. Grecia, creadora da linguaxe clásica: principais manifestacións.	B1.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte grega, en relación co seu contexto histórico e cultural.	HAB1.1.1. Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.	Identifica as características esenciais da arte grega e a súa evolución a partir de fontes históricas	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB1.1.2. Define o concepto de orde arquitectónica e compara as tres ordes da arquitectura grega.	Coñece o concepto de orde arquitectónica e recoñece as tres ordes da arte grega	CCEC CCL CAA	▪ Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB1.1.3. Describe os tipos de templo grego, con referencia ás características arquitectónicas e a decoración escultórica.	Describe brevemente os tipos de templos e logra identificar a maior parte das súas caract. Escultóricas e arquitectónicas	CCEC CCL	▪ Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB1.1.4. Describe as características do teatro grego e a función das súas partes.	Coñece a función do teatro grego e as súas partes principais	CCEC CCL	▪ Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB1.1.5. Explica a evolución da figura humana masculina na escultura grega a partir do "Kouros" de Anavysos, o "Doríforo" (Policleto) e o "Apoxiomenos" (Lisipo).	Identifica e compara a evolución dos modelos escultóricos gregos	CCEC CCL CAA	▪ Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	1	B1.2. A función social da arte en Grecia.	B1.2. Explicar a función social da arte grega, especificando o papel desempeñado polos/as	HAB1.2.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte grega, e a consideración social da	Coñece a consideración social da arte e dos artistas en Grecia	CCEC CCL CSC	▪ Corrección e valoración da <u>proba escrita de</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
			clientes e artistas, e as relacións entre eles.	arte e dos/das artistas.			<u>coñecementos</u>
1	1	B1.3. Comentario de obras de arte: Grecia.	B1.3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte grega, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB1.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas gregas: Partenón, Tribuna das Cariátides do Erecteion, templo de Atenea Niké e teatro de Epidauro.	Identifica, analiza e comenta as principais obras arquitectónicas gregas: Partenón, Erecteion, templo de Atenea Niké e teatro de Epidauro	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB1.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas gregas: Kouros de Anavysos, Auriga de Delfos, Discóbolo (Mirón), Doríforo (Policleto), unha metopa do Partenón (Fidias), Hermes con Dioniso neno (Praxíteles), Apoxíomenos (Lisipo), Vitoria de Samotracia, Venus de Milo e friso do altar de Zeus en Pérgamo (detalle de Atenea e Gea).	Identifica autor e analiza as principais mostras da escultura grega diferenciando etapas: Kouros (Arcaica), Doríforo e metopas do Partenón (Clásica), Helenística (Hermes co neno Dioniso, Venus de Milo, Apoxíomeno)	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	1	B1.4. Visión do clasicismo en Roma. A arte na Hispania romana e na Gallaecia.	B1.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte romana, en relación co seu contexto histórico e cultural.	HAB1.4.1. Explica as características esenciais da arte romana e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.	Enumera as principais características da arte romana, diferenciando etapas histórico-artísticas	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB1.4.2. Especifica as achegas da arquitectura romana en relación coa grega.	Relaciona algúns elementos da arquitectura romana coa grega	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB1.4.3. Describe as características e funcións dos	Indica a funcionalidade dos principais edificios da arte	CCEC	Corrección e valoración da <u>proba</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				principais tipos de edificio romanos.	romana	CCL	<u>escrita de coñecementos</u>
				HAB1.4.4. Compara o templo e o teatro romanos cos respectivos gregos.	Compara exemplos arquitectónicos gregos e romanos	CCEC CCL CAA	▪ Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB1.4.5. Explica os trazos principais da cidade romana a partir de fontes históricas ou historiográficas.	Recoñece os elementos clave do urbanismo romano	CCEC CCL CAA	▪ Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB1.4.6. Especifica as innovacións da escultura romana en relación coa grega.	Identifica as novidades da escultura romana en relación coa grega	CCEC CCL CAA	▪ Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB1.4.7. Describe as características xerais dos mosaicos e a pintura en Roma a partir dunha fonte histórica ou historiográfica.	Cita as características dos mosaicos e pinturas romanas	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	1	B1.5. Función social da arte en Roma.	B1.5. Explicar a función social da arte romana, especificando o papel desempeñado polos/as clientes e artistas, e as relacións entre eles.	HAB1.5.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte romana, e a consideración social da arte e dos/das artistas.	Especificación da cal era a consideración social da arte en Roma	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	1	B1.6. Comentario de obras de	B1.6. Clasificar, analizar e comentar obras	HAB1.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras	Comenta as principais obras arquitectónicas romanas:	CCEC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
		arte: Roma.	significativas da arte romana, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	arquitectónicas romanas: Maison Carrée de Nimes, Panteón de Roma, teatro de Mérida, Coliseo de Roma, basílica de Maxencio e Constantino en Roma, ponte de Alcántara, acueduto de Segovia, arco de Tito en Roma e columna de Traxano en Roma.	Panteón de Roma, basílica de Maxencio, arco de Tito e columna Traxana	CCL CAA	<u>coñecementos</u>
				HAB1.6.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas romanas: Augusto de Prima Porta, estatua ecuestre de Marco Aurelio, relevo do Arco de Tito (detalle dos soldados co candelabro e outros obxectos do Templo de Xerusalén) e relevo da columna de Traxano.	Comenta as principais esculturas romanas: relevos do Arco de Tito, relevos da columna traxana	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	1	B1.8. Conservación do patrimonio: grecorromana arte	B1.8. Respetar as creacións artísticas da Antigüidade grecorromana, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio escaso e insubstituíble que cómpre conservar.	HAB1.8.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte antiga que se conservan en Galicia.	Coñece e comenta brevemente algunhas obras da arte antiga que se conservan en Galicia	CCEC CCL CAA CSIEE	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
		Bloque 2. Nacemento da tradición artística occidental: a arte medieval					
1	2	B2.1. Achega cristiá na arquitectura e iconografía.	B2.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte paleocristiá, en relación	HAB2.1.1. Explica as características esenciais da arte paleocristiá e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.	Identifica as características esenciais da arte paleocristiá	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
			co seu contexto histórico e cultural.	HAB2.1.2. Describe a orixe, a características e a función da basílica paleocristiá.	Coñece a función e as características da basílica paleocristiá	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.1.3. Describe as características e función dos baptisterios, mausoleos e "martirios" paleocristiáns, e as súas partes.	Identifica algúns elementos da arquitectura paleocristiá	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.1.4. Explica a evolución da pintura e o mosaico na arte paleocristiá, con especial referencia á iconografía.	Describe as características da pintura e o mosaico na arte paleocristiá	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	2	B2.2. Arte bizantina.	B2.2. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte bizantina, en relación co seu contexto histórico e cultural.	HAB2.2.1. Explica as características esenciais da arte bizantina a partir de fontes históricas ou historiográficas.	Identifica as características esenciais da arte bizantina	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.2.2. Explica a arquitectura bizantina a través da igrexa de Santa Sofía de Constantinopla.	Analiza a igrexa de Santa Sofía de Constantinopla, sinalizando as súas partes e características	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.2.3. Describe as características do mosaico bizantino e dos temas iconográficos do Pantocrátor e a Virxe e a Déesis, así como a súa influencia na arte occidental.	Coñece as características dos mosaicos bizantinos a través dos seus principais exemplos	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	2	B2.3. Comentario de obras de arte bizantina	B2.3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte bizantina, aplicando un	HAB2.3.1. Identifica, analiza e comenta o mosaico do Cortexo da emperatriz Teodora en San Vital de Rávena.	Comenta os mosaicos de Xustiniano e Teodora en San Vital de Rávena	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
			método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).				
1	2	B2.4. Arte prerrománica.	B2.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte prerrománica, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	HAB2.4.1. Define o concepto de arte prerrománica e especifica as súas manifestacións en España e en Galicia.	Define arte prerrománica e concreta algunhas das súas características básicas por estilos	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.4.2. Identifica e clasifica razoadamente no seu estilo as seguintes obras: San Pedro da Nave (Zamora), Santa María do Naranco (Oviedo), San Miguel da Escalada (León), Santa Comba de Bande e San Miguel de Celanova (Ourense).	Coñece, clasifica e comenta brevemente no seu estilo as seguintes obras: Santa Comba de Bande, San Miguel de Celanova, Santa María do Naranco	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	3	B2.5. Configuración e desenvolvemento da arte románica. Igrexas e mosteiros. Iconografía románica.	B2.5. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte románica, en relación co seu contexto histórico e cultural.	HAB2.5.1. Describe as características xerais da arte románica a partir de fontes históricas ou historiográficas.	Identifica as características xerais da arte románica	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.5.2. Describe as características e as función das igrexas e dos mosteiros na arte románica.	Identifica as partes e significación dos mosteiros e igrexas románicas	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.5.3. Explica as características da escultura e a pintura románicas, con especial referencia á iconografía.	Identifica as caract. Da escultura e pintura románicas	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	3	B2.6. Función social da arte	B2.6. Explicar a función	HAB2.6.1. Especifica as relacións	Coñece aos clientes da arte	CCEC	Corrección e valoración da

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
		románica.	social da arte románica, especificando o papel de clientes e artistas, e as relacións entre eles.	entre artistas e clientes da arte románica.	románica	CCL CSC	<u>proba escrita de coñecementos</u>
1	3	B2.7. Comentario de obras de arte románica.	B2.7. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte románica, aplicando un método que abranza diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB2.7.1. Identifica, analiza e comenta as esculturas románicas do Xuízo Final no tímpano de Santa Fe de Conques (Francia).	Identifica e comenta o tímpano de Santa Fe de Conques (Francia)	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	4	B2.8. Achea do Gótico: expresión dunha cultura urbana. A catedral e a arquitectura civil. Modalidades escultóricas. Pintura italiana e flamenga, orixe e da pintura moderna.	B2.8. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte gótica, en relación co seu contexto histórico e cultural.	HAB2.8.1. Describe as características xerais da arte gótica a partir de fontes históricas ou historiográficas.	Identifica as caract. Xerais da arte gótica	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.8.2. Describe as características e a evolución da arquitectura gótica e especifica os cambios introducidos respecto á románica.	Identifica a evolución das formas arquitectónicas da arte gótica con respecto ao románico	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.8.3. Describe as características e a evolución da escultura gótica, e especifica as súas diferenzas tipolóxicas, formais e iconográficas respecto á escultura románica.	Identifica a evolución das formas escultóricas da arte gótica con respecto ao románico	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.8.4. Recoñece e explica as innovacións da pintura de Giotto e do Trecento italiano respecto á pintura románica e bizantina.	Coñece e comenta as innovacións pictóricas introducidas por Giotto e os	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Minimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
					autores do Trecento italiano		
				HAB2.8.5. Explica as innovacións da pintura flamenga do século XV e cita algunhas obras dos seus principais representantes.	Identifica e explica brevemente as innovacións da pintura flamenga do s. XV e cita aos seus principais representantes	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	4	B2.9. Función social da arte gótica.	B2.9. Explicar a función social da arte gótica, especificando o papel desempeñado por clientes e artistas, e as relacións entre eles.	HAB2.9.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes da arte gótica, e a súa variación respecto ao románico.	Vincula as mostras da arte gótica cos seus clientes e patrocinadores e compara esta cuestión co que acontecía no románico	CCEC CCL CSC CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	4	B2.10. Comentario de obras de arte gótica.	B2.10. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte gótica, aplicando un método que abranza diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB2.10.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas góticas: fachada occidental da catedral de Reims, interior da planta superior da Sainte Chapelle de París.	Comenta: Fachada occidental da catedral de Reims, interior da planta superior da Sainte Chapelle de París	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.10.2. Identifica, analiza e comenta o grupo da Anunciación e a Visitación da catedral de Reims.	Identifica e comenta o grupo escultórico da Anunciación e Visitación da catedral de Reims	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.10.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas góticas: escena de "A fuxida a Exipto", de Giotto, na Capela Scrovegni de Padua, "Matrimonio Arnolfini", de Jan Van Eyck, "O descendemento da cruz", de Roger van der Weyden, e o "Xardín das Delicias, de	Comenta os aspectos principais das seguintes pinturas da arte gótica: A fuxida a Exipto de Giotto, Matrimonio Arnolfini de Jan Van Eyck, O Xardín das Delicias do Bosco	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				Hieronymus Bosch.			
1	2 3 4	B2.11. O peculiar desenvolvemento artístico da Península Ibérica. Arte hispanomusulmá. O Románico no Camiño de Santiago. O Gótico e a súa longa duración.	B2.11. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte románica e gótica española e hispanomusulmá, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	HAB2.11.1. Explica as características e evolución da arte románica e gótica en España.	Identifica a evolución da arte románica á gótica en España	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.11.2. Explica as características xerais da arte islámica a partir de fontes históricas ou historiográficas.	Identifica as características xerais da arte islámica	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.11.3. Describe os trazos esenciais da mesquita e o pazo islámico.	Describe as diferentes partes dunha mesquita islámica	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.11.4. Explica a evolución da arte hispanomusulmá.	Sintetiza a evolución da arte hispanomusulmá	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.11.5. Explica as características da arte mudéjar e especifica, con exemplos de obras concretas, as diferenzas entre o mudéjar popular e o cortesán.	Explica as características da arte mudéjar e cita algúns exemplos	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
1	2 3 4	B2.12. Comentario de obras de arte medieval española.	B2.12. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte medieval española, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB2.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas románicas: San Vicente de Cardona (Barcelona), San Martín de Frómista e a catedral de Santiago de Compostela.	Identifica e comenta as partes arquitectónicas da Catedral de Santiago e as súas características	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas	Identifica e comenta as principais características das esculturas	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				románicas: "A dúbida de San Tomé", no ángulo do claustro de San Domingos de Silos (Burgos), "Última cea" do capitel historiado do claustro de San Xoán da Peña (Huesca) e fachada de Praterías e Pórtico da Gloria da catedral de Santiago.	románicas: "A dúbida de Santo Tomé", fachada de Praterías e Pórtico da Gloria da Catedral de Santiago	CAA	<u>coñecementos</u>
				HAB2.12.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas murais románicas: bóveda da Anunciación aos pastores no Panteón Real de San Isidoro de León, e ábsida de San Clemente de Tahull (Lleida).	Identifica e comenta as características principais das seguintes pinturas románicas: Anunciación aos pastores do Panteón de San Isidoro de León, ábsida de San Clemente de Tahull	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.12.4. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas góticas: fachada occidental e interior da catedral de León, interior da catedral de Barcelona, e interior da igrexa de San Xoán dos Reis, de Toledo.	Identifica e comenta as características principais das seguintes arquitecturas góticas: fachada da catedral de León, interior da catedral de Barcelona e de Toledo	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.12.5. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas góticas: tímpano da Portada do Sarmental da catedral de Burgos, e retablo de Gil de Siloé, na Cartuxa de Miraflores (Burgos).	Identifica e comenta as características principais das seguintes esculturas góticas: Tímpano do Sarmental (Burgos) e retablo de Gil de Siloé na Cartuxa de Miraflores	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.12.6. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras hispanomusulmás: Mesquita de Córdoba, Aljafería de Zaragoza, Giralda de Sevilla e Alhambra de	Comenta a Mesquita de Córdoba e a Alhambra de Granada	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				Granada.			
1	3 4	B2.14. Conservación do patrimonio: arte medieval.	B2.14. Respetar as creacións da arte medieval, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio que hai que conservar.	HAB2.14.1. Explica a importancia da arte románica no Camiño de Santiago.	Coñece a transcendencia do Camiño de Santiago para a formación do estilo románico na península	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB2.14.2. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables de arte medieval que se conservan en Galicia.	Cita e sitúa no mapa algunhas das principais obras da arte medieval en Galicia	CCEC CCL CAA CSIEE	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
		Bloque 3. Desenvolvemento e evolución da arte europea no mundo moderno					
2	5	B3.1. Renacemento. Padróns e artistas. Orixe e desenvolvemento da nova linguaxe en arquitectura, escultura e pintura. Achegas de grandes artistas do Renacemento italiano.	B3.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do Renacemento, en relación co seu contexto histórico e cultural.	HAB3.1.1. Explica as características esenciais do Renacemento italiano e a súa periodización a partir de fontes históricas ou historiográficas.	Cita as características esenciais do Renacemento italiano e coñece a súa periodización	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.1.2. Especifica as características da arquitectura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo.	Concreta as principais características da arquitectura do Renacemento italiano, diferenciando etapas artísticas	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.1.3. Especifica as características da escultura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo.	Concreta as principais características da escultura do Renacemento italiano, diferenciando etapas artísticas	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.1.4. Especifica as características da pintura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o	Concreta as principais características da pintura do Renacemento italiano, diferenciando etapas artísticas	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				Quattrocento ao manierismo.			
				HAB3.1.5. Compara a pintura italiana do Quattrocento coa dos pintores góticos flamengos contemporáneos.	Estabelece algunha relación nos comentarios entre a pintura do Quattrocento e os pintores flamengos contemporáneos	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.1.6. Explica a peculiaridade da pintura veneciana do Cinquecento e cita os artistas máis representativos.	Recoñece a singularidade da pintura veneciana do Cinquecento e cita aos principais artistas do estilo	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
2	5	B3.2. Función social da arte no Renacemento	B3.2. Explicar a función social da arte especificando o papel desempeñado por patróns, academias, clientes e artistas, e as relacións entre eles.	HAB3.2.1. Describe a práctica do patrocinio no Renacemento italiano e as novas reivindicacións dos artistas en relación co seu recoñecemento social e a natureza do seu labor.	Recoñece a nova consideración social da arte e define o novo mecenado renacentista citando aos seus principais patrocinadores	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
2	5	B3.3. Comentario de obras de arte: arte do Renacemento.	B3.3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do Renacemento, aplicando un método que abranxa diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB3.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento italiano: cúpula de Santa María das Flores e interior da igrexa de San Lorenzo, ambas en Florencia e de Brunelleschi; pazo Médici-Riccardi en Florencia, de Michelozzo; fachada de Santa María Novella e do pazo Rucellai, ambos en Florencia e de Alberti; templo de San Pietro in Montorio en Roma, de Bramante; cúpula e proxecto de planta de San Pedro do Vaticano, de Michelangelo; Il Gesù en Roma, de Giacomo della Porta e Vignola; Villa Capra (Villa	Identifica e comenta as seguintes obras do Renacemento italiano: cúpula de Sta. Mª das Flores, fachada de Santa Mª Novella, pazo Rucellai, San Pietro in Montorio, San Pedro do Vaticano e Villa Capra	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Minimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				Rotonda) en Vicenza, de Palladio.			
				HAB3.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas do Renacemento italiano: primeiro panel da "Porta do Paraíso" (da creación do mundo á expulsión do Paraíso), de Ghiberti; "Gattamelata", de Donatello; "Piedade" do Vaticano, "David", "Moisés" e as tumbas mediceas, de Michelangelo; "O rapto das sabinas", de Giambologna.	Identifica e comenta as seguintes obras escultóricas do Renacemento italiano: Porta do Paraíso de Ghiberti, Piedade do Vaticano, David e Moisés de Michelangelo	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.3.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do Renacemento italiano: "O tributo da moeda" e "A Trindade", de Masaccio; "Anunciación" do Convento de San Marcos en Florencia, de Fra Angelico; "Madonna do Duque de Urbino", de Piero della Francesca; "A Virxe das rochas", "A última cea" e "A Gioconda", de Leonardo da Vinci; "A Escola de Atenas" de Rafael; a bóveda e o "Xuízo Final" da Capela Sixtina, de Michelangelo; "A tempestade", de Giorgione; "Venus de Urbino" e "Carlos V en Mühlberg", de Tiziano; "O lavatorio", de Tintoretto; "As vodas de Caná", de Veronés.	Identifica e comenta as seguintes pinturas do Renacemento italiano: O Tributo de Masaccio, Anunciación de Fra Angélico, A última cea e a Gioconda de Leonardo da Vinci, a Escola de Atenas de Rafael, a bóveda da Capela Sixtina de Miguel Anxo, a Tempestade de Giorgione, Carlos V en Mühlberg de Tiziano e o Lavatorio de Tintoretto	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
2	6	B3.4. A recepción da estética renacentista na Península Ibérica.	B3.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características	HAB3.4.1. Especifica as características peculiares do Renacemento español en	Cita as características principais do Renacemento español e establece algunha comparación co italiano	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
			esenciais da arte española do Renacemento, en relación co seu contexto histórico e cultural.	comparación co italiano.			<u>coñecementos</u>
				HAB3.4.2. Describe a evolución da arquitectura renacentista española.	Recoñece a través das obras a evolución da arquitectura renacentista española	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.4.3. Explica a peculiaridade da escultura renacentista española.	Identifica elementos que fan peculiar a escultura renacentista española	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.4.4. Explica as características da pintura de El Greco a través dalgunhas das súas obras máis representativas.	Identifica e aplica ao comentario características da pintura do Greco	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
2	6	B3.5. Comentario de obras de arte: arte española do Renacemento.	B3.5. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte española do Renacemento, aplicando un método que abranza diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB3.5.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento español: fachada da Universidade de Salamanca; pazo de Carlos V na Alhambra de Granada, de Pedro Machuca; mosteiro de San Lorenzo de El Escorial, de Juan de Herrera.	Identifica e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento español: Fachada da Universidade de Salamanca, pazo de Carlos V na Alhambra, San Lorenzo do Escorial	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.5.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas do Renacemento español: "Sacrificio de Isaac" do retablo de San Bieito de Valladolid, de Alonso Berruguete; "Santo enterro", de Juan de Juni.	Identifica e comenta as seguintes obras escultóricas do Renacemento español: Sacrificio de Isaac do retablo de San Bieito de Valladolid de Berruguete e o Santo enterro de Juan de Juni	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.5.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas de	Identifica e comenta as seguintes obras da pintura dos Greco: O	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				El Greco: "O expolio", "A Santa Liga" ou "Adoración do nome de Xesús", "O martirio de San Mauricio", "O enterro do Señor de Orgaz", "A adoración dos pastores", "O cabaleiro da man no peito".	Expolio, A adoración do nome de Xesús, O enterro do conde Orgaz	CAA	<u>coñecementos</u>
2	7	B3.6. Unidade e diversidade do Barroco. Linguaxe artística ao servizo do poder civil e eclesiástico. Urbanismo barroco. Igrexas e pazos. Principais tendencias.	B3.6. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do Barroco, en relación co seu contexto histórico e cultural.	HAB3.6.1. Explica as características esenciais do Barroco.	Cita as características esenciais do Barroco	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.6.2. Especifica as diferenzas entre a concepción barroca da arte e a renacentista.	Cita algunha diferenza entre a concepción da arte no Renacemento e no Barroco	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.6.3. Compara a arquitectura barroca coa renacentista.	Establece algunha comparación entre arquitecturas renacentistas e barrocas	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.6.4. Explica as características xerais do urbanismo barroco.	Cita as características xerais do urbanismo barroco	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.6.5. Compara a escultura barroca coa renacentista a través da representación de "David" por Michelangelo e por Bernini.	Recoñece as principais diferenzas na representación do David renacentista de Miguel Anxo e no David de Bernini	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.6.6. Describe as características xerais da pintura barroca e especifica as diferenzas entre a Europa católica e a protestante.	Cita algunha diferenza entre a arte da Europa Católica e da Europa protestante	CCEC CCL CAA CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Minimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				HAB3.6.7. Distingue e caracteriza as grandes tendencias da pintura barroca en Italia e os seus principais representantes.	Cita os grandes mestres da pintura Barroca en Italia	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.6.8. Especifica as peculiaridades da pintura barroca flamenga e holandesa.	Cita as principais características da pintura barroca en Flandes e Holanda xunto con algún autor representativo	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
2	7	B3.7. Función social da arte no Barroco.	B3.7. Explicar a función social da arte especificando o papel desempeñado por patróns, academias, clientes e artistas, e as relacións entre eles.	HAB3.7.1. Describe o papel desempeñado no século XVIII polas academias en toda Europa e, en particular, polo Salón de París.	Coñece a función das academias na promoción da arte no XVIII recoñecendo a singularidade do Salón de París	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
2	7	B3.8. Comentario de obras de arte: arte do Barroco.	B3.8. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do Barroco, aplicando un método que abranxa diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB3.8.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco europeo do século XVII: fachada de San Pedro do Vaticano, de Carlo Maderno; columnata da praza de San Pedro do Vaticano, de Bernini; San Carlos das Catro Fontes en Roma, de Borromini; Pazo de Versailles, de Le Vau, J.H. Mansart e Le Nôtre.	Identifica e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco europeo do XVII: fachada de San Pedro do Vaticano de Maderno, San Carlos das Catro Fontes de Borromini, Pazo de Versailles de Le Vau, Mansart e Le Nôtre	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.8.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas de Bernini: "David", "Apolo" e "Dafne", "A éxtase de Santa Teresa", "Cátedra de San Pedro".	Identifica e comenta as seguintes esculturas de Bernini: Apolo e Dafne, David, Éxtase de Santa Teresa	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.8.3. Identifica, analiza e	Identifica e comenta as seguintes	CCEC	Corrección e valoración da

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				comenta as seguintes pinturas do Barroco europeo do século XVII: "Vocación de San Mateo" e "Morte da Virxe", de Caravaggio; "Triunfo de Baco e Ariadna", na bóveda do pazo Farnese de Roma, de Annibale Carracci; "Adoración do nome de Xesús", bóveda de Il Gesù en Roma, de Gaulli (Il Baciccia); "Adoración dos Magos", "As tres Grazas" e "O xardín do Amor", de Rubens; "A lección de anatomía do doutor Tulpy", "A rolda nocturna", de Rembrandt.	pinturas do Barroco europeo do XVII: Vocación de San Mateo de Caravaggio, As tres grazas e Adoración dos Magos de Rubens, Lección de anatomía de Rembrandt	CCL CAA	<u>proba escrita de coñecementos</u>
2	7	B3.9. Barroco hispánico. Urbanismo e arquitectura. Imaxinaria barroca. Achega da pintura española: grandes figuras do Século de Ouro.	B3.9. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte española do Barroco, en relación co seu contexto histórico e cultural.	HAB3.9.1. Explica as características do urbanismo barroco en España e a evolución da arquitectura española durante o século XVII.	Cita algunhas características do urbanismo barroco en España, sinalando aspectos que amosan a súa evolución	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.9.2. Explica as características da imaxinaria barroca española do século XVII e compara a escola castelá coa andaluza.	Cita as características da imaxinería barroca española diferenciando escolas artísticas	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.9.3. Explica as características xerais da pintura española do século XVII.	Cita as características xerais da pintura española do s. XVII	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.9.4. Describe as características e evolución da pintura de Velázquez a través dalgunhas das súas obras máis significativas.	Recoñece as etapas da pintura de Velázquez a través das súas obras máis importantes	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
2	7	B3.10. Comentario de obras de arte: arte española do	B3.10. Clasificar, analizar e comentar obras	HAB3.10.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras	Identifica e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco	CCEC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Barroco.	significativas da arte española do Barroco, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	arquitectónicas do Barroco español do século XVII: Praza Maior de Madrid, de Xoán Gómez de Mora; Retablo de Santo Estevo de Salamanca, de Churriguera.	español do XVII: Praza Maior de Madrid	CCL CAA	<u>coñecementos</u>
				HAB3.10.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas do Barroco español do século XVII: "Piedad", de Gregorio Fernández; "Inmaculada do facistol", de Alonso Cano; "Magdalena penitente", de Pedro de Mena.	Identifica e comenta as seguintes obras da escultura barroca en España: Piedade de Gregorio Fernández	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.10.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas españolas do Barroco español do século XVII: "Martirio de San Filipe", "O soño de Xacob" e "O zambro", de Ribera; "Bodegón" do Museo do Prado, de Zurbarán; "O augador de Sevilla", "Os borrachos", "A fragua de Vulcano", "A rendición de Breda", "O Príncipe Baltasar Carlos a cabalo", "A Venus do espello", "As meninas" e "As fiandeiras", de Velázquez; "A Sagrada Familia do paxariño", "A Inmaculada de El Escorial", "Os nenos da concha" e "Nenos xogando aos dados", de Murillo.	Identifica e comenta as seguintes obras da pintura barroca en España: Martirio de San Filipe de Ribera, O augador de Sevilla, a Fragua de Vulcano, a Rendición de Breda, As meninas, As fiandeiras de Velázquez, Nenos xogando aos dados, Os nenos da concha de Murillo	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
2	8	B3.11. Século XVIII. Mantemento do Barroco. Refinamento rococó.	B3.11. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características	HAB3.11.1. Explica o século XVIII como época de coexistencia de vellos e novos estilos artísticos	Aplica aos comentarios o contexto histórico propio da arte do s. XVIII	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Minimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Neoclasicismo e Romanticismo.	esenciais da arte do século XVIII, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	nun contexto histórico de cambios profundos.		CSC	<u>coñecementos</u>
				HAB3.11.2. Compara o Barroco tardío e o Rococó, e especifica a diferente concepción da vida e a arte que encerran.	Diferencia obras do Barroco tardío e do Rococó	CCEC CCL CAA CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.11.3. Explica as razóns do xurdimento do Neoclasicismo e as súas características xerais en arquitectura, escultura e pintura.	Cita as características xerais do Neoclasicismo	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.11.4. Comenta a escultura neoclásica a través da obra de Canova.	Identifica e comenta obras de Canova	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.11.5. Especifica as posibles coincidencias entre o Neoclasicismo e o Romanticismo na pintura de David.	Identifica características do Neoclasicismo e do Romanticismo en pinturas de David	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.11.6. Distingue entre a corrente tradicional e a clasicista da arquitectura barroca española do século XVIII.	Sinala evolucións na arquitectura española dende o s. XVII ao XVIII	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.11.7. Explica a figura de Salzillo como derradeiro representante da imaxinaria relixiosa española en madeira policromada.	Identifica e comenta esculturas de Salzillo	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
2	8	B3.12. Comentario de obras de arte: arte do século XVIII.	B3.12. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do	HAB3.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do século XVIII:	Identifica e comenta as seguintes obras arquitectónicas do XVIII: Fachada do Obradoiro de Casas	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Minimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
			século XVIII, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	fachada do Hospicio de San Fernando de Madrid, de Pedro de Ribera; fachada do Obradoiro da catedral de Santiago de Compostela, de Casas e Novoa; Pazo Real de Madrid, de Juvara e Sacchetti; Panteón de Paris, de Soufflot; Museo do Prado en Madrid, de Juan de Villanueva.	e Novoa, Pazo Real de Madrid de Juvara e Sacchetti, Museo do Prado de Juan de Villanueva		<u>coñecementos</u>
				HAB3.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas do século XVIII: "A oración no horto", de Salzillo; "Eros e Psique" e "Paulina Bonaparte", de Canova.	Identifica e comenta obras escultóricas do s. XVIII: Oración no horto de Salzillo, Eros e Psique de Canova	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB3.12.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de David: "O xuramento dos Horacios" e "A morte de Marat".	Identifica e comenta obras pictóricas de David: O xuramento dos Horacios, a Morte de Marat	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
2	8	B3.14. Conservación do patrimonio: arte moderna.	B3.14. Respetar as creacións da arte da Idade Moderna, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio que hai que conservar.	HAB3.14.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte dos séculos XVI ao XVIII que se conservan en Galicia.	Recoñece, cita e comenta algunhas características de obras de arte Barroca en Galicia, concretando o caso do foco compostelán.	CCEC CCL CAA CSIEE	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
		Bloque 4. O século XIX: a arte dun mundo en transformación					
2	8	B4.1. A figura de Goya.	B4.1. Analizar a obra de Goya e identificar nela os trazos propios das	HAB4.1.1. Analiza a evolución da obra de Goya como pintor e gravador, desde a súa chegada á	Coñece algúns trazos da vida e obra de Goya	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
			correntes da súa época e os que anticipan diversas vangardas posteriores.	Corte ata o seu exilio final en Bordeos.		CAA	<u>coñecementos</u>
				HAB4.1.2. Compara a visión de Goya nas series de gravados "Os caprichos" e "Os disparates ou proverbios".	Identifica os gravados de Goya a través dalgúns exemplos	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
2	8	B4.2. Comentario de obras de arte: Goya.	B4.2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas de Goya, aplicando un método que abranca diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB4.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de Goya: "O parasol", "A familia de Carlos IV", "O 2 de maio de 1808 en Madrid" ("A loita cos mamelucos"), "Os fusilamentos do 3 de maio de 1808"; desastre nº 15 ("E non hai remedio") da serie "Os desastres da guerra"; "Saturno devorando un fillo" e "A leiteira de Bordeos".	Identifica e comenta as seguintes obras de Goya: A familia de Carlos IV, O 2 de Maio de 1808 en Madrid, os fusilamentos do 3 de Maio de 1808, Saturno devorando a un fillo, a leiteira de Bordeos	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	9	B4.3. A Revolución Industrial e o impacto dos novos materiais na arquitectura. Do Historicismo ao Modernismo. A Escola de Chicago. Nacemento do urbanismo moderno.	B4.3. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura do século XIX, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	HAB4.3.1. Describe as características e a evolución da arquitectura do ferro no século XIX, en relación cos avances e as necesidades da revolución industrial.	Relaciona obras arquitectónicas do XIX co seu contexto industrial	CCEC CCL CAA CSC CMCCT	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB4.3.2. Explica as diferenzas entre enxeñeiros e arquitectos na primeira metade do século XIX.	Diferencia entre enxeñeiros e arquitectos a comezos do XIX	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB4.3.3. Explica as características do neoclasicismo arquitectónico durante o Imperio de Napoleón.	Contextualiza obras no neoclasicismo arquitectónico durante o Imperio de Napoleón	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB4.3.4. Explica as características	Define as características do	CCEC	Corrección e valoración da

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				do historicismo en arquitectura e a súa evolución cara ao eclecticismo.	historicismo e o eclecticismo	CCL CAA	<u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB4.3.5. Explica as características e principais tendencias da arquitectura modernista.	Recoñece obras da arquitectura modernista	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB4.3.6. Especifica as achegas da Escola de Chicago á arquitectura.	Recoñece obras da Escola de Chicago e cita as súas influencias noutras obras	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB4.3.7. Describe as características e os obxectivos das remodelacións urbanas de París, Barcelona e Madrid na segunda metade do século XIX.	Recoñece planos urbanos coas reformas decimonónicas de París, Barcelona e Madrid	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	9	B4.4. Comentario de obras de arte: arquitectura do século XIX.	B4.4. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arquitectura do século XIX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB4.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas: templo da Madalena en París, de Vignon; Parlamento de Londres, de Barry e Pugin; Auditorio de Chicago, de Sullivan e Adler; torre Eiffel de París; templo da Sagrada Familia en Barcelona, de Gaudí.	Identifica e comenta obras arquitectónicas do XIX: templo da Madalena de París de Vignon, Parlamento de Londres de Barry e Pugin, Auditorio de Chicago de Sullivan e Adler, torre Eiffel e Sagrada Familia de Gaudí	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	9	B4.5. Evolución da pintura: Romanticismo, Realismo, Impresionismo e Simbolismo. Os postimpresionistas, xerme das vangardas pictóricas do	B4.5. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da pintura do século XIX, relacionando cada un dos seus estilos	HAB4.5.1. Describe as características do Romanticismo na pintura e distingue entre o romanticismo da liña de Ingres e o romanticismo da cor de Gericault e Delacroix.	Identifica e comenta obras de Delacroix, Ingres e Gericault	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
		século XX.	cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	HAB4.5.2. Compara as visións románticas da paisaxe en Constable e Turner.	Identifica e compara cadros de paisaxistas como Constable e Turner	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB4.5.3. Explica o Realismo e a súa aparición no contexto dos cambios sociais e culturais de mediados do século XIX.	Define realismo pictórico e cita autores e características	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB4.5.4. Compara o Realismo co Romanticismo.	Diferencia con exemplos Realismo e Romanticismo	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB4.5.5. Describe as características xerais do Impresionismo e o Neoimpresionismo.	Cita as principais características e diferenzas do Impresionismo e Neoimpresionismo	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB4.5.6. Define o concepto de postimpresionismo e especifica as achegas de Cézanne e Van Gogh como precursores das grandes correntes artísticas do século XX.	Define postimpresionismo e identifica e comenta obras dos seus autores	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB4.5.7. Explica o Simbolismo de finais do século XIX como reacción fronte ao Realismo e ao Impresionismo.	Define simbolismo e sinala diferenzas co Realismo e Impresionismo	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	9	B4.6. Función social da arte no século XIX.	B4.6. Explicar a evolución cara á independencia dos artistas respecto aos clientes, especificando o papel desempeñado polas academias, os salóns, as galerías	HAB4.6.1. Explica os cambios que se producen no século XIX nas relacións entre artistas e clientes, referidos á pintura.	Nomea os novos clientes da pintura no XIX e compara esta situación con outros momentos ou estilos do pasado	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
			privadas e os marchantes.				
3	9	B4.7. Comentario de obras de arte: o século XIX.	B4.7. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da pintura do século XIX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB4.7.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do século XIX: "O baño turco", de Ingres; "A balsa da Medusa", de Gericault; "A liberdade guiando o pobo", de Delacroix; "O carro de feo", de Constable; "Chuvia, vapor e velocidade", de Turner; "O enterro de Ornans", de Courbet; "O ánxelus", de Millet; "Almorzo sobre a herba", de Manet; "Impresión, sol nacente" e a serie sobre a Catedral de Ruán, de Monet; "Le Moulin de la Galette", de Renoir; "Unha tarde de domingo na Grande Jatte", de Seurat; "Xogadores de cartas" e "Mazás e laranxas", de Cézanne; "A noite estrelada" e "O segador", de Van Gogh; "Visión despois do sermón" e "O mercado" ("Ta matele"), de Gauguin.	Identifica e comenta as seguintes pinturas do s. XIX: O baño turco de Ingres, A balsa da Medusa de Gericault, A liberdade guiando ao pobo de Delacroix, Chuvia, vapor e velocidade de Turner, O enterro de Ornans de Courbet, Almorzo sobre a herba de Manet, Impresión sol nacente de Monet, Xogadores de Cartas de Cézanne, A noite estrelada de Van Gogh, Visión despois do sermón de Gauguin	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	9	B4.8. Escultura: mantemento do clasicismo. Rodin.	B4.8. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da escultura do século XIX, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	HAB4.8.1. Relaciona a produción e o academicismo dominante na escultura do século XIX coas transformacións levadas a cabo nas cidades (monumentos conmemorativos en prazas, parques e avenidas, e esculturas funerarias nos novos cemiterios).	Contextualiza obras escultóricas no século XIX	CCEC CCL CAA CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB4.8.2. Explica as características da renovación escultórica	Recoñece a transcendencia da obra de Rodin	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Minimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				emprendida por Rodin.			<u>coñecementos</u>
3	9	B4.9. Comentario de obras de arte: século XIX.	B4.9. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da escultura do século XIX, aplicando un método que abranxa diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB4.9.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de Rodin: "O pensador" e "Os burgueses de Calais".	Identifica e comenta: O Pensador e os Burgueses de Calais	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	9	B4.11. Conservación do patrimonio: arte do século XIX.	B4.11. Respetar as creacións da arte do século XIX, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio que hai que conservar.	HAB4.11.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte do século XIX que se conservan en Galicia.	Cita e recoñece algunhas obras importantes da arte galega do XIX	CCEC CCL CAA CSIEE	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
		Bloque 5. A ruptura da tradición: a arte na primeira metade do século XX					
3	10	B5.1. O fenómeno das vangardas nas artes plásticas: Fauvismo, Cubismo, Futurismo, Expresionismo, pintura abstracta, Dadaísmo e Surrealismo.	B5.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais das vangardas artísticas das artes plásticas na primeira metade do século XX, relacionando cada unha delas cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	HAB5.1.1. Define o concepto de vangarda artística en relación co acelerado ritmo de cambios na sociedade da época e a liberdade creativa dos/das artistas iniciada na centuria anterior.	Define e contextualiza as vangardas artísticas	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB5.1.2. Describe a orixe e as características do Fauvismo.	Cita as características básicas do Fauvismo	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB5.1.3. Describe o proceso de xestación e as características do	Cita as características do Cubismo, diferenciando etapas	CCEC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				Cubismo, distinguindo entre o Cubismo analítico e o sintético.		CCL CAA CSC	<u>coñecementos</u>
				HAB5.1.4. Describe o ideario e os principios do futurismo.	Cita as características do futurismo	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB5.1.5. Identifica os antecedentes do expresionismo no século XIX, explica as súas características xerais e especifica as diferenzas entre os grupos alemáns "A ponte" e "O xinete azul".	Cita as características xerais do expresionismo diferenciando entre os grupos "A ponte" e "O xinete azul"	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB5.1.6. Describe o proceso de xestación e as características da pintura abstracta, distingue a vertente cromática e a xeométrica, e especifica algunhas das súas correntes máis significativas, como o Suprematismo ruso ou o Neoplasticismo.	Describe as características xerais da pintura abstracta, concretando algunhas das súas correntes máis significativas	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB5.1.7. Describe as características do Dadaísmo como actitude provocadora nun contexto de crise.	Cita as características do dadaísmo no seu contexto histórico	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB5.1.8. Explica a orixe, as características e os obxectivos do Surrealismo.	Cita as características do Surrealismo no seu contexto	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB5.1.9. Explica a importancia dos pintores españois Picasso, Miró e Dalí no desenvolvemento das	Coñece e comenta no seu contexto de vangarda, obras de Picasso,	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				vanguardas artísticas.	Miró e Dalí		<u>coñecementos</u>
				HAB5.1.10. Explica a renovación temática, técnica e formal da escultura na primeira metade do século XX, distinguindo as obras relacionadas coas vanguardas pictóricas e as que utilizan recursos ou linguaxes independentes.	Coñece obras escultóricas da primeira metade do s. XX e as súas novidades	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	10	B5.2. Comentario de obras de arte: a plástica na primeira metade do século XX.	B5.2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da plástica da primeira metade do século XX, aplicando un método que abranza diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB5.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras: "A alegría de vivir", de Matisse; "As señoritas de Aviñón", "Retrato de Ambroise Vollard", "Natureza morta con cadeira de reixa de cana" e "Guernica", de Picasso; "A cidade que emerge", de Boccioni; "O berro", de Munch; "A rúa", de Kirchner; "Lírica" e "Sobre branco II", de Kandinsky; "Cadrado negro", de Malevich; "Composición II", de Mondrian; "L.H.O.O.Q.", de Duchamp; "O elefante das Celebes", de Ernst; "A chave dos campos", de Magritte; "O entroido de Arlequín" e "Mulleres e paxaros á luz da lúa", de Miró; "O xogo lúgubre" e "A persistencia da memoria", de Dalí.	Identifica e comenta as seguintes obras: "As señoritas de Aviñón" e "Guernica" de Picasso, "A cidade que emerge" de Boccioni, "O berro" de Munch, "Sobre branco II" de Kandinsky, "Composición II" Mondrian, "L.H.O.O.Q." de Duchamp, "O entroido do arlequín" de Miró, "A persistencia da memoria" de Dalí.	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB5.2.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas: "O profeta", de Gargallo; "Formas únicas de continuidade no espazo", de	Identifica e comenta as seguintes obras escultóricas: "O profeta" de Gargallo, "Formas únicas de continuidade no espazo" de Boccioni, "Fonte" de Duchamp,	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				Boccioni; "Fonte", de Duchamp; "Muller peiteándose ante un espello", de Xulio González; "Mademoiselle Pogany I", de Brancusi; "Lagosta, nasa e cola de peixe", de Calder; "Figura reclinada", de Henry Moore.	"Figura reclinada" de Henry Moore		
3	10	B5.3. Renovación da linguaxe arquitectónica: o funcionalismo do Movemento Moderno e a arquitectura orgánica.	B5.3. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura da primeira metade do século XX, relacionando cada unha delas cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	HAB5.3.1. Explica o proceso de configuración e os trazos esenciais do Movemento Moderno en arquitectura.	Identifica obras do Movemento Moderno en arquitectura	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB5.3.2. Especifica as achegas da arquitectura orgánica ao Movemento Moderno.	Concreta características do Movemento Moderno en arquitectura	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	10	B5.4. Comentario de obras de arte: arquitectura da primeira metade do século XX.	B5.4. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arquitectura da primeira metade do século XX, aplicando un método que abranxa diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB5.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas: edificio da Bauhaus en Dessau (Alemaña), de Gropius; pavillón de Alemaña en Barcelona, de Mies van der Rohe; Vila Saboia en Poissy (Francia), de Le Corbusier; casa Kaufman (Casa da Cascada), de Frank Lloyd Wright.	Identifica e comenta as seguintes obras arquitectónicas: "edificio da Bauhaus" en Dessau de Gropius, "pavillón alemán en Barcelona" de van der Rohe, "Vila Saboia" de Le Corbusier, "Casa Kaufman" de Frank Lloyd Wright	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	10	B5.6. Conservación do patrimonio: arte do século XX.	B5.6. Respetar as manifestacións da arte da primeira metade do século XX, valorando a súa importancia como expresión da profunda	HAB5.6.1. Selecciona unha obra arquitectónica, unha escultura ou unha pintura da primeira metade do século XX, das existentes en Galicia, e xustifica a súa elección.	Cofece obras da arte galegas da primeira metade do s. XX	CCEC CCL CAA CSIEE	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
			renovación da linguaxe artística na que se sustenta a liberdade creativa actual.				
		Bloque 6. A universalización da arte desde a segunda metade do século XX					
3	11	B6.1. Predominio do Movemento Moderno ou Estilo Internacional en arquitectura. A arquitectura á marxe do estilo internacional: High Tech, arquitectura Posmoderna e Deconstrución.	B6.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura desde a segunda metade do século XX, enmarcándoa nas novas relacións entre clientes, artistas e público que caracterizan ao mundo actual.	HAB6.1.1. Explica o papel desempeñado no proceso de universalización da arte polos medios de comunicación de masas e as exposicións e feiras internacionais de arte.	Comenta obras da arte do s. XX no contexto da difusión a través dos novos medios de comunicación	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB6.1.2. Explica as razóns do mantemento e a difusión internacional do Movemento Moderno en arquitectura.	Indica as razóns e a difusión internacional do Movemento Moderno en arquitectura	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB6.1.3. Distingue e describe as características doutras tendencias arquitectónicas á marxe do Movemento Moderno ou Estilo Internacional, en particular a High Tech, a posmoderna e a deconstrución.	Identifica obras arquitectónicas do High Tech, posmodernismo e deconstrución	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	11	B6.2. Comentario de obras de arte: arquitectura desde a segunda metade do século XX.	B6.2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arquitectura desde a segunda metade do século XX, aplicando un método que abranca diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural,	HAB6.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras: "Unité d'habitation" en Marsella, de Le Corbusier; edificio Seagram en Nova York, de M. van der Rohe e Philip Johnson; o museo Guggenheim de Nova York, de F. Lloyd Wright; a Casa da Ópera de Sydney, de J. Utzon; o centro Pompidou de París, de R. Piano e	Identifica e comenta as seguintes obras: "Unidade de habitación en Marsella" de Le Corbusier, "Edificio Seagram" de van der Rohe e P. Johnson, "museo Guggenheim de Nova York de Lloyd Wright, "centro Pompidou" R. Piano e R. Rogers, "museo Guggenheim de Bilbao" de O. Gehry	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
			sociolóxico e histórico).	R. Rogers; o AT & T Building de Nova York, de Philip Johnson; o museo Guggenheim de Bilbao, de F. O. Gehry.			
3	11	B6.3. Artes plásticas: das segundas vangardas á posmodernidade.	B6.3. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais das artes plásticas desde a segunda metade do século XX, no marco das novas relacións entre clientes, artistas e público que caracterizan o mundo actual.	HAB6.3.1. Explica e compara o Informalismo europeo e o Expresionismo abstracto norteamericano.	Compara a arte do contexto europeo co americano do período	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB6.3.2. Explica a abstracción postpictórica.	Identifica a abstracción postpictórica.	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB6.3.3. Explica o Minimalismo.	Identifica obras do minimalismo	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB6.3.4. Explica a arte cinética e a Op-Art.	Identifica obras da arte cinética	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB6.3.5. Explica a arte conceptual.	Identifica a arte conceptual	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB6.3.6. Explica a Arte Povera.	Identifica a Arte Povera	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB6.3.7. Distingue e explica algunhas das principais correntes figurativas: Pop-Art, Nova Figuración, Hiperrealismo.	Identifica obras das novas correntes figurativas: Pop-Art, Nova Figuración e Hiperrealismo	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
				HAB6.3.8. Explica en que consisten as seguintes manifestacións de arte non duradeira: Happening, Body Art e Land Art.	Identifica mostras da arte non duradeira	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB6.3.9. Describe os formulacións xerais da posmodernidade, referida ás artes plásticas.	Cita características da arte da posmodernidade	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	11	B6.4. Comentario de obras de arte: a arte desde a segunda metade do século XX.	B6.4. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte desde a segunda metade do século XX, aplicando un método que abranxa diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	HAB6.4.1. Identifica o autor e a corrente artística (non necesariamente o título), e analiza e comenta as seguintes obras: "Pintura" (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid), de Tapies; "Grito nº 7", de Antonio Saura; "One: number 31, 1950", de J. Pollock; "Ctesiphon III", de F. Stella; "Equivalente VIII", de Carl André; "Vega 200", de Vasarely; "Unha e tres cadeiras", de J. Kosuth; "Iglú con árbore", de Mario Merz; "Marilyn Monroe" (serigrafía de 1967), de A. Warhol; "O Papa que berra" (estudo a partir do retrato do Papa Inocencio X), de Francis Bacon; "A Gran Vía madrileña en 1974", de Antonio López.	Identifica e comenta: "Pintura" de Tapies, "Grito nº7" de Saura, "O Papa que berra" Francis Bacon, "Gran Vía de Madrid en 1974" de Antonio López	CCEC CCL CAA	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	12	B6.5. Novos sistemas visuais: fotografía, cine e televisión, cartelismo e cómic. Combinación de linguaxes expresivas.	B6.5. Explicar o desenvolvemento e a extensión dos novos sistemas visuais, como a fotografía, o cine, a televisión, o cartelismo ou	HAB6.5.1. Explica brevemente o desenvolvemento dos novos sistemas visuais e as características da súa linguaxe expresiva: fotografía, cartel, cine, cómic, producións televisivas,	Identifica o significado artístico da fotografía, cine, cómic ou televisión	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
			o cómic, especificando o modo en que combinan diversas linguaxes expresivas.	videoarte e arte por computador.			
3	12	B6.6. Impacto das novas tecnoloxías na difusión e na creación artística.	B6.6. Describir as posibilidades que abriron as novas tecnoloxías, e explicar os seus efectos tanto para a creación artística como para a difusión da arte.	HAB6.6.1. Especifica as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías para a creación artística e para a difusión da arte.	Identifica as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías para a creación artística	CCEC CCL CMCCT CD	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	12	B6.7. Arte e cultura visual de masas.	B6.7. Identificar a presenza da arte na vida cotiá, e distinguir os ámbitos en que se manifesta.	HAB6.7.1. Define o concepto de cultura visual de masas, e describe os seus trazos esenciais.	Define cultura visual de masas e as súas características esenciais	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
				HAB6.7.2. Identifica a arte nos diferentes ámbitos da vida cotiá.	Identifica elementos artísticos na vida cotiá	CCEC CCL CSC	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
3	12	B6.8. O patrimonio artístico como riqueza cultural. A preocupación pola súa conservación. A UNESCO.	B6.8. Respetar as manifestacións da arte de todos os tempos, valorándoas como patrimonio cultural herdado que se debe conservar e transmitir ás xeracións futuras, e explicar que é o Patrimonio Mundial da UNESCO, así como a súa orixe e a súa finalidade.	HAB6.8.1. Explica a orixe do Patrimonio Mundial da UNESCO e os seus obxectivos.	Coñece algunhas mostras do Patrimonio Mundial da UNESCO	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>
		Bloque 7. O vocabulario artístico					

		Historia da Arte. 2º de bacharelato					
AV	UD	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos esixibles para cada estándar	Competencias clave	Procedementos e instrumentos de avaliación
1 a 12		B7.1. Vocabulario artístico.	B7.1. Utilizar a terminoloxía específica da arte nas exposicións orais e escritas, denominando con precisión os elementos e as técnicas principais.	HAB7.1.1. Utiliza con corrección a terminoloxía específica das artes en exposicións orais e escritas.	Aplica aos comentarios e con corrección terminoloxía artística	CCEC CCL	Corrección e valoración da <u>proba escrita de coñecementos</u>

7. Criterios de avaliación

A avaliación é unha das actividades fundamentais do proceso de ensino e aprendizaxe. A avaliación debe estar perfectamente integrada no conxunto do proceso global da aprendizaxe, polo que debe incluír todas as actividades do alumnado e referirse ao grao de consecución de todos os coñecementos, procedementos e actitudes. Ademais, debe considerarse como un recurso máis dentro do proceso de ensino-aprendizaxe e non soamente como un instrumento de medida para decidir sobre a promoción ou non do alumnado.

Avalíase para orientar ao alumnado e ao profesorado sobre os aspectos básicos do proceso de ensino-aprendizaxe como son: a metodoloxía, os recursos, as estratexias, a adecuación ou non dos currículos, a diversidade de capacidades, o grao de desenvolvemento das competencias e a existencia de especiais necesidades educativas. O papel do profesorado será o de motivador e guía do proceso de ensino-aprendizaxe buscando sempre a participación de todo o alumnado e a atención á diversidade. O papel do alumnado será o de protagonista do proceso de ensino-aprendizaxe (todo o traballo está dirixido ao alumnado), estará presente e participará na dinámica pedagóxica a seguir.

7.1. Criterios de Avaliación Xerais

Os criterios de avaliación xerais desta materia para o curso 2022/2023 son, para cada unha das unidades, os seguintes:

1. A arte da antigüidade clásica. Grecia e Roma

1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte grega, en relación co seu contexto histórico e cultural.
2. Explicar a función social da arte grega, especificando o papel desempeñado polos/as clientes e artistas, e as relacións entre eles.
3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte grega, aplicando un método que abranxa diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte romana, en relación co seu contexto histórico e cultural.
5. Explicar a función social da arte romana, especificando o papel desempeñado polos/as clientes e artistas, e as relacións entre eles.
6. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte romana, aplicando un método que abranxa diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
7. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías.
8. Respetar as creacións artísticas da Antigüidade grecorromana, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio escaso e insubstituíble que cómpre conservar.

2. A arte paleocristiá, bizantina, prerrománica e islámica

1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte paleocristiá, en relación co seu contexto histórico e cultural.
2. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte bizantina, en relación co seu contexto histórico e cultural.
3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte bizantina, aplicando un método que abranxa diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte prerrománica, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.

5. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte románica e gótica española e hispano-musulmá, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.

3. A Arte Románica

1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte románica, en relación co seu contexto histórico e cultural.
2. Explicar a función social da arte románica, especificando o papel de clientes e artistas, e as relacións entre eles.
3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte románica, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
4. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte medieval española, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
5. Respetar as creacións da arte medieval, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio que hai que conservar.

4. A Arte Gótica

1. Achega ao Gótico: expresión dunha cultura urbana. A catedral e a arquitectura civil. Modalidades escultóricas. Pintura italiana e flamenga, orixe da pintura moderna.
2. Función social da arte gótica.
3. Comentario de obras de arte gótica.
4. Comentario de obras de arte medieval española.
5. Conservación do patrimonio: arte medieval.

5. O Renacemento

1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do Renacemento, en relación co seu contexto histórico e cultural.
2. Explicar a función social da arte especificando o papel desempeñado por patróns, academias, clientes e artistas, e as relacións entre eles.
3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do Renacemento, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).

6. O Renacemento en España e Europa

1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte española do Renacemento, en relación co seu contexto histórico e cultural.
2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte española do Renacemento, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do Renacemento, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).

7. O Barroco

1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do Barroco, en relación co seu contexto histórico e cultural.
2. Explicar a función social da arte especificando o papel desempeñado por patróns, academias, clientes e artistas, e as relacións entre eles.
3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do Barroco, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).

4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte española do Barroco, en relación co seu contexto histórico e cultural.
5. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte española do Barroco, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).

8. A arte ao final do Antigo Réxime. Rococó e Neoclasicismo. a pintura de Francisco de Goya.

1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do século XVIII, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.
2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do século XVIII, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
3. Respetar as creacións da arte da Idade Moderna, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio que hai que conservar.
4. Analizar a obra de Goya e identificar nela os trazos propios das correntes da súa época e os que anticipan diversas vangardas posteriores.
5. Clasificar, analizar e comentar obras significativas de Goya, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).

9. A Arte do século XIX

1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura do século XIX, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.
2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arquitectura do século XIX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
3. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da pintura do século XIX, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.
4. Explicar a evolución cara á independencia dos artistas respecto aos clientes, especificando o papel desempeñado polas academias, os salóns, as galerías privadas e os marchantes.
5. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da pintura do século XIX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
6. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da escultura do século XIX, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.
7. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da escultura do século XIX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
8. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías.
9. Respetar as creacións da arte do século XIX, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio que hai que conservar.

10. A ruptura da tradición: a arte na primeira metade do século XX.

1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais das vangardas artísticas das artes plásticas na primeira metade do século XX, relacionando cada unha delas cos seus respectivos contextos históricos e culturais.

2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da plástica da primeira metade do século XX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
3. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura da primeira metade do século XX, relacionando cada unha delas cos seus respectivos contextos históricos e culturais.
4. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arquitectura da primeira metade do século XX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
5. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais coma as novas tecnoloxías.
6. Respectar as manifestacións da arte da primeira metade do século XX, valorando a súa importancia como expresión da profunda renovación da linguaxe artística na que se sustenta a liberdade creativa actual.

11. A arte no noso tempo: universalización da arte

1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura desde a segunda metade do século XX, enmarcándoa nas novas relacións entre clientes, artistas e público que caracterizan ao mundo actual.
2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arquitectura desde a segunda metade do século XX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).
3. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais das artes plásticas desde a segunda metade do século XX, no marco das novas relacións entre clientes, artistas e público que caracterizan o mundo actual.
4. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte desde a segunda metade do século XX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).

12. O patrimonio artístico e a súa conservación. A arte e a cultura visual de masas. Tendencias actuais en Galicia.

1. Explicar o desenvolvemento e a extensión dos novos sistemas visuais, como a fotografía, o cine, a televisión, o cartelismo ou o cómic, especificando o modo en que combinan diversas linguaxes expresivas.
2. Describir as posibilidades que abriron as novas tecnoloxías, e explicar os seus efectos tanto para a creación artística como para a difusión da arte.
3. Identificar a presenza da arte na vida cotiá, e distinguir os ámbitos en que se manifesta.
4. Respectar as manifestacións da arte de todos os tempos, valorándoas como patrimonio cultural herdado que se debe conservar e transmitir ás xeracións futuras, e explicar que é o Patrimonio Mundial da UNESCO, así como a súa orixe e a súa finalidade.

7.2. Instrumentos de cualificación e promoción

A cualificación para cada avaliación obtérase comprobando o grao de consecución dos estándares de contidos e competencias. Para medir o seu grao de consecución utilízanse os seguintes procedementos e instrumentos de avaliación:

As probas ou exames: o tipo de proba escrita ou exame que se utilizarán para avaliar a adquisición dos estándares da materia serán variados ao longo do curso co fin de adaptarse á diversidade do alumnado, pero incluírán de maneira variable:

- Definición de conceptos e/ou identificación de personaxes.
- Varias preguntas de desenvolvemento e/ou relación dos contidos.
- Análise e comentario dalgunha das fontes artísticas.

Na avaliación do exame teranse en conta os seguintes aspectos:

- Adecuada asimilación dos aspectos estudados.
- Estrutura organizada, orixinalidade e boa presentación.
- Utilización e uso adecuado da bibliografía/ webgrafía evitando reproducila con exactitude.
- Expresión racional, lóxica e ordenada.
- Posta en práctica dos métodos de análise síntese e dedución.
- Emprego adecuado da terminoloxía específica.
- Demostración do progreso na práctica das diferentes técnicas de traballo

As actividades e exercicios a realizar polos alumnado: As tarefas realizadas polo alumnado se clasifican en tarefas autoavaliabes e exercicios de envío á persoa titora, realizados polos alumnos e alumnas, de forma voluntaria, individual e non avaliable polo profesor.

Este punto poderíamos consideralo unha ampliación da observación, e neste sentido réalzase de novo a importancia do traballo do alumnado para consecución dos seus obxectivos, a través de traballos monográficos, resumes, resolución de exercicios e problemas, que poden ser:

- Esquemas dos núcleos ou unidades contidos na programación, unha vez completado o estudo de cada un deles.
- Definicións e desenvolvemento de conceptos concretos.
- Análise e comentarios escritos, sobre conceptos, estilos ou movementos, obras, autores, textos artísticos, ou calquera aspecto relevante referido a cada un dos núcleos ou unidades didácticas. Investigación ao redor de calquera dos contidos da programación.
- Estudo ou informe sobre calquera posible visita realizada a museos, exposicións, talleres, conxuntos histórico- artísticos.
- Presentación de cada un dos traballos expostos, acompañado da correspondente bibliografía, e dentro dos prazos establecidos.

Na revisión dos exercicios para realizar durante o curso, o docente terá en conta os seguintes aspectos:

- Adecuada asimilación dos aspectos estudados.
- Estrutura organizada, orixinalidade e boa presentación.
- Utilización e uso adecuado da bibliografía/ webgrafía evitando reproducila con exactitude.
- Expresión racional, lóxica e ordenada.
- Posta en práctica dos métodos de análise síntese e dedución.
- Emprego adecuado da terminoloxía específica.
- Demostración do progreso na práctica das diferentes técnicas de traballo
- Puntualidade na realización e entrega de cada exercicio.

7.3. Criterios de cualificación

A cualificación para cada avaliación obterase comprobando o grao de consecución dos estándares de contidos e competencias. A maioría dos criterios de avaliación, xa están expresados en cada unha das unidades didácticas da Programación de Curso, polo que remitimos ás devanditas unidades, mais consideramos imprescindible engadir os seguintes con carácter xeral:

- alumnado de Historia da Arte debe ter un dominio do vocabulario específico desta materia.
- Un suficiente dominio da linguaxe escrita.
- Saber ler, interpretar, analizar e comentar documentos iconográficos.
- Saber definir conceptos.

- Saber realizar correctamente a exposición escrita dun tema histórico correspondente á materia de Historia da Arte.
- Utilizar para obter información desta materia non só os Documentos que aparecen na guía da materia de Historia da Arte, senón tamén a proporcionada polo/a profesor/a na Aula Virtual do centro ou por correo electrónico.

No que se refire aos criterios de cualificación e promoción da materia devandita, a avaliación farase tendo en conta os resultados obtidos nos exames propios de cada trimestre (ou de xuño se fose preciso), e fixados a tal efecto pola Xefatura de Estudos.

Realizarase unha proba escrita por avaliación e un exame final en xuño. No exame final de xuño, o alumnado examínase das avaliacións non superadas durante o curso.

Será posible superar o curso por avaliacións, cunha única avaliación suspensa, sempre que a nota desta sexa un 4 e a suma das cualificacións obtidas nas tres avaliacións do curso sexa 15 ou superior.

O alumnado que non acade un mínimo de 15 ó sumar as tres avaliacións, ou non se presentara nalgunha delas; terá que recuperar as avaliacións suspensas, ou non presentadas, no exame final. Para superar a materia terá que obter un mínimo de 15 sumando as notas das avaliacións ordinarias aprobadas coas das avaliacións recuperadas no exame final. Tamén neste caso, se nunha das avaliacións, e soamente nunha delas, se sacara un 4, este poderá ser compensado cas notas das outras dúas avaliacións sempre e cando a suma das tres avaliacións siga sendo como mínimo de 15.

O alumnado que teña toda a materia suspensa, ou non se presentara, terá que facer un exame final de toda a materia. Para aprobar será necesario superar este exame cunha nota alomenos dun 5.

Exames:

O modelo de exame será igual para tódalas probas (mesmo tipo de preguntas). Subírase un modelo á aula virtual para que teñades unha referencia.

Os contidos que se amplíen, elaborados polo profesor e publicados nos apuntamentos para facilitar o estudo do alumnado entrarán na avaliación correspondente, non só os que figuran na guía electrónica. Sempre estas ampliacións que facilitan o traballo ao alumnado serán complementarios e NON substitúen ao manexo da guía.

O modelo de exame constará de:

- Comentario de obras / láminas de Arte escollidas entre as destacadas en cada Bloque temático. Deberá conter as seguintes partes:
 - a). Presentación/Identificación da obra, autor, época, estilo...
 - b). Contexto histórico no que se produciu a obra
 - c). Análise técnica, formal e temática da obra
 - d). Conclusión e influencias. Proxección cara o futuro
- Definición dunha serie de termos / conceptos clave da Historia da Arte que poden consultarse nun vocabulario adxunto dispoñible na aula virtual.
- Preguntas de resposta breve sobre os contidos desenvolvidos durante o Curso .

Se se detecta que a alumna ou alumno ten realizado algunha das probas obxectivas con “métodos ilícitos” (é dicir copiou), de calquera natureza, xa sexa electrónica, escrita,

gráfica, etc., a persoa docente impondrá como sanción punitiva unha nota de cero no devandito exame. Ademais, porase en comunicación o feito á Xefatura de Estudos para a sanción correspondente segundo o réxime disciplinario interno en vigor.

En relación á asistencia en data e hora ao exame, non se considerará a diferenza entre faltas xustificadas e inxustificadas, xa que todas se considerarán por igual como faltas de asistencia e polo tanto constarán como non presentado.

Exercicios de envío á persoa titora: Ao tratarse dunha modalidade de educación a distancia, tense en conta a situación particular do noso alumnado. Tanto as tarefas autoavaliáveis como os exercicios de envío á persoa titora non se consideran obrigatorios. Polo tanto, os exercicios de envío á persoa titora non se terán en conta na nota final da alumna ou alumno.

8. Liñas metodolóxicas xerais

Tendo en conta as características da ensinanza a distancia supón en canto ao contacto co profesor-alumnos, debemos empregar unha metodoloxía apropiada a este tipo de ensino, xa que a práctica totalidade da materia traballarase a distancia, coa excepción das clases presenciais e posibles actividades complementarias ou extraescolares.

O profesor empregará as clases presenciais para explicar aqueles aspectos máis complexos, así como a realización dos exercicios prácticos e para aclarar as dúbidas do alumnado. O alumnado pode consultar as dúbidas que lle vaian xurdindo por distintas vías: telefonicamente, mediante correo electrónico, mediante correo ordinario, teléfono ou de xeito presencial. É importante tamén que o alumnado consulte periodicamente durante o curso a páxina web do centro, xa que é o medio que o profesor ten para transmitir calquera información adicional ou modificación dos contidos da materia.

A materia está formada por dous aspectos inseparables á hora de estudar. Un aspecto teórico, no que os alumnos terán que estudar as unidades didácticas das guías da aula virtual, e un aspecto práctico, que non poden descoidar, aspecto este que comprende a elaboración, e sobre todo, interpretación e comentario de obras de arte, láminas artísticas, que serán obxecto de exame a través dun comentario de acordo cun guión presente na aula virtual para facilitar a súa consulta polo alumnado.

Debemos ter en conta a posibilidade de que algúns alumnos se presente ás novas probas de Acceso á Universidade, a antiga Selectividade, para aqueles e aquelas que desexen seguir estudos universitarios. Polo tanto, programaremos actividades e exercicios similares en función do rexistro histórico destas probas. Por tal motivo, as probas escritas que se van realizar, serán, como vimos anteriormente, semellantes a aquelas que dan acceso á educación Superior.

A metodoloxía a través da aula virtual é similar para tódalas unidades. No comezo de cada unidade didáctica preséntanse os obxectivos a conseguir, unha axenda que os vai guiar polo tema e un esquema. Ao final teñen un resume do mesmo. Tamén deberán considera o estudo do vocabulario xeográfico. Terán que coñecer definicións de termos conceptuais. Así que, co fin de facilitar o estudo, proporciónaselle un vocabulario básico con aqueles conceptos esenciais precisos para manexar a materia na primeira unidade do curso.. Proporemos, a través da aula virtual, a elaboración de exercicios que axuden a afianzar os conceptos e procedementos da materia. Estes exercicios terán carácter voluntario e unha vez corrixidos serán devoltos ao alumnado.

As **actividades** que se elaborarán van ser de diferentes tipos, tendo preponderancia o comentario e contextualización de obras artísticas.

A súa complexidade debe ser variada para garantir a atención á diversidade, especialmente presente neste tipo de educación. **Atención a diversidade** que non debemos entender como só para aqueles alumnos e alumnas con dificultades, senón tamén para aqueles con maiores capacidades. Neste senso, traballaremos en coordinación co equipo de orientación, quen fará unha análise e valoración dos casos máis complexos que se presenten.

Elaboraremos, tamén, actividades de reforzo, de seguimento e de recuperación para acadar con éxito o proceso de ensino-aprendizaxe.

9. Medidas de atención á diversidade

Posto que estamos en 2º de Bacharelato, as medidas de atención á diversidade, deberán responder a etapa de maduración na que se atopa o alumnado. Nesta modalidade do Bacharelato a distancia, pola súa particular metodoloxía e facilidades en canto a compatibilidade de horarios con outras actividades, soe haber unha gran diversidade na tipoloxía do alumnado. Debemos ter en consideración, xa dende o primeiro momento, este feito, aínda recoñecendo a dificultade de analizar e valorar xustamente unha diversidade á que se debe responder, na maioría dos casos, dende a distancia.

Así pois, e cando sexa preciso, procuraremos adaptar certos obxectivos iniciais que nos propuxemos, realizar adaptacións na secuenciación, ampliar o abano de recursos e materiais ou tentando ofrecerlle unha atención máis personalizada aos casos que a requiran.

As Guías Didácticas coas que traballaremos, veñen complementadas con actividades moi diversas. Deste modo, poderemos deseñar estratexias de ensino-aprendizaxe adaptadas ao nivel da multitude de alumnado diverso que temos.

Para conseguir que a diversidade non sexa un obstáculo, intentaremos desenvolver a autonomía progresiva dos alumnos a partir do manexo dos recursos que ofrece a aula virtual. Recursos que se poderán complementar con outros dispoñibles na rede e que faciliten a interacción e comunicación alumno/profesor.

As actividades de reforzo aparecerán fundamentalmente ao final de cada Tema, no que se propoñen algunhas actividades que van dirixidas a reafirmar conceptos e procedementos. Cada tema rematará tamén cun resumo que pode facilitar o seu estudo.

Como xa dixemos, a atención á diversidade formúlase en Bacharelato de modo diferente á ESO, tendo en conta que se trata dun nivel de ensino non obrigatorio e de orientación maioritaria, aínda que non exclusiva, cara á Universidade. Non obstante cabe establecer certo grao de flexibilidade. Tanto conceptos como procedementos poden tratarse con distinto grao de dificultade e esixencia, desde un nivel máis elemental, que correspondería aos contidos mínimos, a un maior afondamento e ampliación.

Os conceptos, á vez que se tratan cun nivel de afondamento importante, propio dun segundo curso de Bacharelato, organízanse de xeito claro e estruturado, de modo que é posible a súa lectura a distintos niveis de profundidade e resultan doadamente esquematizables.

Os procedementos trabállanse mediante actividades distintas e con diferente grao de dificultade: unhas elementais, outras máis complexas e algunhas de ampliación, que permiten tamén atender á diversidade. En todo caso, debemos seleccionalas e decidir o nivel de dificultade que presentan en función das características do noso alumnado. Podemos adoptar unha serie de medidas para facilitar o reforzo como son: darlle diferentes tempos de realización das actividades en función dos distintos ritmos de aprendizaxe (existe na aula virtual, un calendario editable onde se pode recordar e estruturar a entrega de actividades)

Por outra banda, podemos consolidar unha proposta de actividades abertas, nas que cada alumno acade unha meta máis ou menos dificultosa segundo as súas capacidades. Propoñemos tamén a utilización de diferentes materiais e recursos segundo as necesidades que vaian aparecendo, adoptando diferentes enfoques á hora de traballar os estándares de aprendizaxe. É dicir, poderanse traballar mediante diferentes actividades e en función das necesidades de cada alumno.

O Bacharelato a distancia ten unhas peculiaridades propias. Isto fai que, aínda que sexamos conscientes da **diversidade** do alumnado matriculado nesta ensinanza (disposición horaria, idade, tempo que pasou dende que realizou os seus últimos estudos regrados, motivación, discapacidades físicas, etc.), o escaso contacto presencial, unido á chegada de novos alumnos matriculados até datas moi próximas á realización da primeira proba escrita no primeiro cuadrimestre, fai que sexa moi difícil traballar a diversidade específica das alumnas/os. Con todo, na planificación, recóllense uns contidos mínimos que nos poden ser útiles de cara a gradación dos diferentes ritmos de aprendizaxe que abrangan unha variedade tal que permita traballar co alumnado para acadar os aspectos mínimos do currículo.

10. Materiais e recursos didácticos

Ao tratarse de educación a distancia, cada Quincena o alumnado pode acceder, a través da Plataforma das Guías nas que conta cos Obxectivos do tema, Documento Didáctico, Preguntas Frecuentes, Exercicios Autoavaliables e as súas solucións e Vídeos tutoriais. Por outra banda, conta co menú Apuntamentos, onde o docente colga clases gravadas, vídeos tutoriais, exemplos de exercicios resoltos paso a paso, esquemas e resumos, etc. Comentar que na asignatura de Fundamentos da arte I os contidos das Guías son de elaboración propia do profesor que a imparte. O alumnado pode acceder ás clases vía online ou ben pode asistir ás titorías multimedia, excepcionalmente ofrecerase titorías presenciais, debido a situación da pandemia. Tamén dispón de vías como o teléfono, o correo web ou a videoconferencia para estar en contacto co docente. O apoio gráfico á explicación pode desenvolverse en diversas formas, en función da intención educativa que se persiga en cada momento: Presentación en pantalla de proxeccións, visualización de documentos PDF con exercicios resoltos, screecast ou vídeos tutoriais e utilización da pizarra ou do da sala de gravación para as exposicións de contidos conceptuais, onde o docente e o alumnado poderían interactuar de forma online.

Non hai libro de texto, aínda que se poden indicar para aqueles alumnos/as que así o soliciten, unha serie de manuais de referencia. De feito, os recursos dixitais da aula virtual, poderán complementarse con referencias bibliográficas a medida que avance o curso e segundo as características do alumnado, atendendo ás súas necesidades e diversidade. Así pois, poderán utilizarse recursos da biblioteca e calquera outro material artístico, especialmente pensado para as clases presenciais.

11. Concreción de elementos transversais

A Historia da arte é unha disciplina que polos seus valores intrínsecos ten un elevado potencial para contribuír á formación integral do alumnado, incluíndo, pola súa índole humanística, a maioría dos contidos transversais como parte do seu currículo.

Nese sentido, a análise da obra de arte, sempre que se despegue da materialidade da obra, da súa aparencia formal e a transcenda, atoparase co espírito da sociedade que a produciu, coa súa mentalidade, coas súas formas de vida e pensamento e, mediante a análise crítica e respectuosa deses valores, ou deses desvalores, estaremos a contribuír á formación das mozas e dos mozos en aspectos tales como: a educación moral e cívica, a educación para os dereitos humanos e a paz, para a igualdade entre os sexos, para a educación ambiental...

É aconsellable nestes temas, un tratamento cotián ao fío do traballo dos demais contidos; relacionando, sempre que veña ao caso, os conceptos e as situacións que van xurdindo á longo do curso cos contidos transversais. Trátase dunha postura vital do profesorado, desde o convencemento pleno deses temas como valores irrenunciabes, e dunha chamada de atención permanente sobre esas cuestións, sen que iso supoña unha renuncia a tratalos de forma exclusiva cando a situación o requira.

Esta é unha tarefa que cada profesor ou profesora sabe facer e resulta case imposible dar pautas xerais. No entanto, é bo volver lembrar que a Historia da arte, pola súa propia epistemoloxía, préstase admirablemente á relación dos seus contidos específicos coa maioría dos temas transversais, como se pode apreciar no segundo dos epígrafes que, a modo de suxestión, se inclúe a continuación:

RELACIÓN DOS CONTIDOS DE HISTORIA DA ARTE COS TEMAS TRANSVERSAIS

Educación para os dereitos humanos e a paz

- Estudo crítico de obras de arte que conteñan temas violentos e de estilos ou tendencias artísticas relacionadas con correntes de pensamento que impliquen posturas fanáticas.
- Alusións á evolución das relacións internacionais na conca do Mediterráneo, destacando o carácter negativo das situacións de conflito na convivencia ou as de dominio_duns pobos sobre outros.
- Valoración positiva dos momentos en que a produción artística se realizou nun ambiente de liberdade que permitiu o fomento da creatividade.
- Xulgar criticamente os contextos político-sociais que destacaron pola súa falta de liberdade e polos atropelos aos dereitos humanos.
- Podemos traballala a través de obras e autores inmersos en conflitos bélicos, representacións e denuncias da violencia

Educación moral e cívica

- Fomentar o respecto e a tolerancia cara aos valores contidos nos estilos artísticos distantes no tempo, no espazo ou na mentalidade.
- Incrementar a sensibilidade crítica cara aos problemas sociais máis representativos de cada contexto histórico.
- Promover unha actitude participativa, crítica e tolerante nos debates e diálogos.
- Impulsar actitudes solidarias e de diálogo nos traballos en equipo.
- Xerar correntes de sensibilidade e solidariedade cara ás persoas que traballan na defensa do patrimonio.

Educación para a igualdade de xénero

- Destacar as épocas e situacións en que a muller como colectivo, ou algunha muller en singular, tivo un papel relevante na produción artística, como artista ou como promotora de obras.
- Fomentar na convivencia diaria a non discriminación sexista e combater os prexuízos que puidese haber respecto diso.
- Valorar negativamente a marxinación feminina en sociedades do pasado e do presente.

Educación ambiental

- Aludir ao impacto ambiental da arquitectura e o urbanismo, e á relación harmónica que algunhas culturas estableceron entre arquitectura e medio ambiente.
- Promover a valoración e o respecto polo patrimonio histórico e artístico como factor integrante do medio ambiente humanizado.
- Denunciar os atropelos cometidos contra o patrimonio artístico de calquera pobo.
- Concienciar na necesidade da contribución activa á conservación do patrimonio.
- Sensibilizar na apreciación e respecto ao medio natural, especialmente no transcurso de actividades extraescolares.

Educación multicultural

- Estudo crítico e respectuoso dos valores das civilizacións e épocas distintas da propia.
- Valoración das achegas doutras culturas ao patrimonio material e espiritual da humanidade.
- Mostrar e promover a solidariedade con quen se esforzan por protexer o patrimonio artístico doutras nacións e pobos.

Educación europea

- Analizar o concepto de Europa a través da difusión de estilos artísticos.
- Subliñar os vínculos que ao longo da Historia se desenvolveron entre as nacionalidades europeas.
- Valorar as similitudes e diferenzas das escolas rexionais, respectando a idea da Europa dos pobos.

Contribución ao Proxecto lingüístico

Coa finalidade de potenciar o coñecemento e o uso da lingua galega, dende este departamento procurarase: Usar preferentemente o galego como vía de comunicación habitual dentro da comunidade educativa, salvo excepcións. Realizar as comunicacións escritas co alumnado e demais persoal do centro en lingua galega. Fomentar o uso da lingua nas conversas informais. Sempre que sexa oportuno os documentos presentaranse ao alumnado en galego. Na selección de textos ou libros de lectura, sen menoscabo do contido, priorizaranse en galego.

Avaliación:

Valorar a actitude de respecto cara a lingua e o uso da mesma entre o alumnado e nas comunicacións co profesorado. Formulando, se procede, algunhas cuestións sobre os textos recomendados en lingua galega.

Contribución ao Proxecto das TICs

No sistema de ensino en este centro na ESA e no bacharelato a distancia o uso das TICs é un dos instrumentos e recursos básico de aprendizaxe e de comunicación entre alumnado e profesorado. Pode resultar redundante este obxectivo, sen embargo sempre debemos fomentar que o alumnado saque o máximo proveito destes recursos e desenvolva a súa autonomía. En esta liña de actuación dende este departamento procurarase: Estimular ao alumnado no uso de todas as utilidades da plataforma educativa para que consigan un maior aproveitamento das súas posibilidades (foros, FAQs, correo, fonoteca,..) Fomentar a

busca selectiva de información en internet de forma precisa e rápida. Para conseguir este obxectivo a información que se facilite ao alumnado deberá ser ordenada, diferenciando os documentos de obrigado estudo, dos que sexan de ampliación. Evitando o exceso de información. Gravar temas en vídeo como elemento facilitador da aprendizaxe.

Avaliación:

Valorar a mellora e aumento no uso dos recursos do portal educativo con respecto a cursos anteriores.

Contribución ao Plan de Convivencia

Considerando que a calidade da convivencia dentro de calquera colectivo e da comunidade educativa en especial, é un factor clave para o bo funcionamento do centro, dende este departamento inténtase: Colaborar co Observatorio da Convivencia e na elaboración do Plan de Convivencia. Manter e fomentar o espírito de compañeirismo, colaboración e respecto nas relacións coas demais persoas e promover esta dinámica entre o alumnado. Para conseguir este obxectivo usaremos o diálogo como medio de resolución de conflitos. A escoita e as respostas de forma respectuosa e tolerante, coas opinións e diverxencias dos demais, serán as liñas base de actuación. Usar en todo momento unha linguaxe non sexista, non discriminatoria por motivos de xénero, etnia, ideoloxía...

Avaliación:

Valorar as actitudes respectuosas, tolerantes e dialogantes do alumnado entre si e co profesorado.

12. Actividades complementarias e extraescolares

Difusión, a través da web do instituto, de eventos, descubrimentos, noticias en xeral, que resulten relevantes para a temática que se abarca nesta materia. Aínda que neste curso resulta moi complexa a organización de visitas a exposicións, podería plantexarse a posibilidade, en colaboración con outros departamentos do ámbito. Sempre, por suposto, dependendo das programacións anuais das diversas institucións, museos, etc. Ditas visitas realizaríanse especialmente na cidade de Santiago. Debe terse en conta as dificultades de moito alumnado que opta por este tipo de ensinanza e que ve máis limitado os seus horarios á hora de participar neste tipo de actividades.

13. Indicadores e logro e mecanismos de revisión/avaliación da programación didáctica

Coa finalidade de axustar á realidade docente este documento, resulta interesante considerar a posibilidade dunha avaliación tanto da propia práctica docente como da adecuación ou validez desta proposta didáctica. Meta esta, principalmente dirixida a posibilitar e facilitar a intervención ante posibles eivas ou inadecuacións deste programa.

Para tal fin, consideramos axeitado incluír unha serie de medidas tendentes a esa “avaliación da propia programación”, que se realizarán preferentemente en consenso e coordinación cos demais membros do departamento e baixo a dirección da xefatura.

Así pois, establécese que ao final de cada trimestre, se faga unha reunión valorativa dos resultados acadados en función dos obxectivos didácticos propostos. O profesor analizará tanto de xeito cuantitativo como cualitativo o porcentaxe de aprobados, o traballo das competencias clave así como as principais eivas e problemas que se presentasen. Desta análise, deberá saír un informe valorativo do período e de ser o caso, as posibles medidas de intervención/modificación da proposta educativa de cara aos próximos trimestres.

Finalmente, ao remate do curso, realizarase un novo informe de carácter retroactivo, onde se terán en conta varios indicadores de logro:

- Adecuación da proposta docente en función dos resultados acadados
- Grao de consecución dos obxectivos de etapa e materia.
- Cumprimento dos estándares mínimos
- Dificultades á hora de cumprir a temporalización programada
- Problemas e conflitos específicos xurdidos por cuestións programáticas da materia
- Estatística e evolución dos aprobados/suspensos por trimestres e final
- Posibles medidas de intervención e mellora en función dos resultados de curso e de cara a integrar na programación do próximo curso.

○ **Obxectivos de mellora plantexados na Memoria do Curso 2021-22**

- Expresión escrita do alumnado, moi pobre en léxico e cunha gran incapacidade para construír un discurso coherente e estruturado.
- Falta de coñecementos históricos básicos en todo o alumnado. Temos que lembrar que nun curso de Bacharelato presuponse un certo nivel de partida ou unha bagaxe previa. Resulta especialmente complexo comentar contidos relativos a cuestións de política, economía, movementos sociais,...sen uns alicerces asentados na Secundaria.
- Un maior compromiso no traballo continuado durante todo o Curso por parte do alumnado.
- Unha maior atención á diversidade por parte do profesor, procurando que o alumnado con máis dificultades acade uns coñecementos básicos antes de profundizar na materia. Aínda que isto resulta especialmente difícil debido ás peculiaridades do noso Centro. En todo caso, será necesaria unha maior comunicación co Departamento de Orientación en cursos vindeiros.
- Conseguir unha maior motivación do alumnado pola aprendizaxe, polo gusto de aprender, fomentando que eles mesmos busquen a información.
- A pesares de que este Curso procuramos mellorar a edición dos vídeos didácticos a través do programa OBS (reducindo a súa duración, elaborando contidos visualmente máis atractivos, mesturando imaxe fixa e vídeo, eliminando planos aberrantes do profesor ou aqueles que non aportaban nada a peza,...), intentaremos continuar nesta dinámica nos próximos cursos.

- Fomentar unha maior relación (e máis continuada) co alumnado potenciando a ferramenta de vídeo conferencia. Durante este Curso a meirande parte do contacto produciuse a partires do envío de certas propostas de actividades, se ben é certo que a medida que chegabamos ao final estas diminuíron considerablemente. Moitas das consultas centráronse en cuestións meramente administrativas ou da mecánica das probas de avaliación. Foron moi poucas as consultas que facían referencia aos contidos da nosa materia.
- Tendo en conta a dinámica que este tipo de ensino a distancia nos obriga, o sistema de avaliación baseouse na realización dunha proba por trimestre. Quizais este aspecto tamén debera ser mellorado no futuro para obter unha valoración máis real do nivel acadado polo noso alumnado.

IES San Clemente
Santiago de Compostela, curso 2022/2023

Asdo.: Fernando Lojo Piñeiro
Historia da Arte
2º Bacharelato